

univerzitná knižnica
v bratislave

ISSN 1210-2016

BULLETIN
UNIVERZITNEJ KNIŽNICE
V BRATISLAVE

1/2009

V čísle:

Informácie z UKB
Informácie zo seminárov a porád
Rôzne
Recenzie
Kalendár akcií

Bratislava 2009

Obsah

INFORMÁCIE Z UKB

Svetová a digitálna knižnica & UKB Alojz Androvič	5
Tam kde sa zachraňujú unikáty ... alebo čo sa deje v digitalizácii v Univerzitetnej knižnici v Bratislave Tomáš Fiala	9
Analýza preferencií čitateľov využívajúcich operatívne digitalizačné služby UKB Jaroslava Pírová	12
Novými knižničnými službami vítame 90. výročie založenia Univerzitetnej knižnice v Bratislave Dagmar Kleinová – Katarína Kovačičová	16
Súborný katalóg slovenských knižníc (Emlerov katalóg) Zlatica Pytlová	20
Týždeň slovenských knižníc v Univerzitetnej knižnici v Bratislave Táňa Popová	23
 INFORMÁCIE ZO SEMINÁROV A PORÁD	
ELAG – European Library Automation 26 Group – 33. ročník medzinárodnej konferencie Bratislava 22. 4. – 24. 4. 2009 Aneta Bartková	26
GET IN GET – Kultúrna rozmanitosť a medzikultúrny Dialóg, Foix, 12. 5. – 17. 5. 2009 Katarína Hatalová	27
ABDOS 2009, Martin 18. 5. – 21. 5. 2009 Lívia Kurucová	31
Sociologické prieskumy v knižniciach a ich psychologické aspekty, Olomouc 19. máj 2009 Dagmar Kleinová	32

Zemianstvo na Slovensku v novoveku, 37
Martin 8. 6. – 10. 6. 2006
Miriam Poriezová

RÔZNE

eBooks on Demand – A European Library Network 39
Alojz Androvič – Tomáš Fiala

Prieskum vnímania komunikačných nástrojov UKB 47
Diana Džavíková

Čo nové vo svete alebo krátke správy 70
z vybraných podujatí ...
Tomáš Fiala

RECENZIE

Bibliografie vo výročných správach škôl z územia 73
Slovenska za školské roky 1918/19 – 1952/53
Bronislava Svobodová

KALENDÁR AKCIÍ

Podujatia uskutočnená v Univerzitetnej knižnici 74
v Bratislave v 1. polroku 2008
Marcel Šustek

SVETOVÁ DIGITÁLNA KNIŽNICA & UKB

Projekt WDL

Idea vytvorenia svetovej digitálnej knižnice sa zrodila v decembri 2006 na porade expertov, ktorej predsedal Abdul Wahed Khan, zástupca generálneho riaditeľa UNESCO pre komunikáciu a informácie a hlavný knihovník kongresu USA James, H. Billington. Cieľom bolo voľné sprístupnenie významných primárnych dokumentov v multilingválnom prostredí internetu. Na stretnutí sa zúčastnili predstavitelia kultúrnych inštitúcií zo všetkých regiónov UNESCO a zástupcovia IFLA. Z porady vyplynul návrh na založenie troch pracovných skupín: pre obsah, digitálnu knižnicu a technickú architektúru. V októbri 2007 podpísali predstavitelia UNESCO a LC USA Memorandum o porozumení, v ktorom sa zakotvili ciele projektu WDL a východiská vývoja systému a koncepcie obsahu. Potom v rokoch 2007 a 2008 pripravili pracovné skupiny zásady na výber obsahu, kritériá na tvorbu obsahu a smernice na šandardizáciu a architektúru systému. Súbežne sa v spolupráci šiestich veľkých knižníc zo štyroch krajín vyvinul prototyp WDL, ktorý sa úspešne prezentoval na generálnej konferencii UNESCO už v roku 2007.

Produkčná verzia WDL sa predstavila medzinárodnej verejnosti 21. apríla 2009. Systém poskytuje možnosť tematického vyhľadávania v siedmich jazykoch: arabčine, čínštine, angličtine, francúzštine, portugálčine, ruštine a španielčine. Obsahuje dokumenty vo viac než štyridsiatich jazykoch. Webové sídlo WDL ponúka prístup k rukopisom a vzácnym knihám, fotografiám, zvukovým záznamom a filmom osobitnej historickej a kultúrnej hodnoty zo všetkých regiónov sveta.

Propagácia WDL v priestoroch UNESCO
pri príležitosti slávnostného spustenia 21. 4. 2009

Ďalší rozvoj WDL

Kongresová knižnica na základe skúseností pri vývoji aplikácie, bilaterálnych a multilaterálnych konzultácií so súčasnými a budúcimi partnermi, na základe konzultácií s UNESCO a odporúčaní pracovných skupín, identifikovala päť oblastí ďalšieho rozvoja WDL.

Prvou oblasťou je rozširovanie obsahu, ktorý sa v súčasnosti považuje za pomerne skromný. Vývoj WDL sa spočiatku zamerával viac na kvalitu poskytovania digitálneho obsahu ako na kvantitu. Ani v budúcnosti nebudú stanovené počty či termíny, pozornosť sa sústreďí na dôležité a zaujímavé dokumenty podľa kritérií pripravovaných pracovnou skupinou pre výber obsahu (CSWG). Bude sa pokračovať v synergickej súčinnosti s programom UNESCO Pamäť sveta na verejnom sprístupnení tu zaradených dokumentov. Osobitnú príležitosť predstavuje medzinárodná komisia pre históriu arabskej a islamskej vedy, sponzorovaná univerzitou King Abdullah University of Science and Technology zo Saudskej Arábie (KAUST).

Druhou oblasťou je rozširovanie skupiny prispievajúcich partnerov. Okrem zakladajúcich členov WDL, prejavilo, už vo fáze vývoja, záujem o spoluprácu množstvo ďalších knižníc. Tento záujem sa enormne zvýšil po výzve GR UNESCO Koichiro Matsuura a GR LC USA J. Billingtona a najmä po spustení WDL v apríli 2009. Medzi záujemcami sú na jednej strane knižnice so zabehnutými digitalizačnými programami, ale aj inštitúcie z rozvojových krajín. Práve tým posledne menovaným sa bude v rámci WDL venovať osobitná pozornosť, tak, aby sa naplnila myšlienka svetovej knižnice. Napríklad Carnegie Corporation a Qatar Foundation poskytli grant na pomoc knižniciam v Afrike.

Treťou oblasťou je vývoj nových nástrojov a procesov. Nárast počtu partnerov a obsahu WDL si vyžiada nové nástroje a postupy. Niektoré, ako napríklad on-line katalogizačný modul a kolaboratívne prekladové nástroje, sa už osvedčili pri spracovaní metaúdajov a sprievodných textov. Ich ďalší rozvoj vyústí do implementácie webových služieb na manažovanie komplexných pracovných postupov na spracovanie a správu objektov katalogizátormi, kurátormi, prekladateľmi v rôznych krajinách. Cieľom je vybudovať sieť WDL na spracovanie digitálnych objektov po procedurálnej a technickej stránke tak, aby bolo možné využiť domáce kapacity prispievajúcich knižníc. Rozvojom technológie spracovania sa zaoberá TAWG.

Štvrtou oblasťou je rozvoj nových aplikácií a špeciálnych vlastností. Príkladom môže byť plnotextové prehľadávanie obsahu digitalizovaných textov kníh, rozdelené zobrazenie na porovnávanie dvoch exemplárov na rôznych miestach, zobrazovanie na podklade geografických údajov, aplikácia pre mobilné komunikačné zariadenia alebo špeciálne skupiny používateľov. Uvažovať sa bude aj o ďalších jazykových rozhraniach. Smer ďalšieho rozvoja určí spätná väzba používateľov a disponibilné prostriedky. Pri-

nos možno očakávať aj od spolupráce s obdobnými projektmi, ako je Europeana. Cieľom je vybudovanie spoľahlivej a adaptabilnej architektúry, ktorá dovoľí rozširovanie funkcionality a úžitkových vlastností WDL.

Piatou oblasťou pozornosti je organizácia, riadenie, financovanie a udržateľnosť WDL. Projekt bol založený na prechodné obdobie. Zámerom bolo urýchliť dosiahnutie prezentovateľných výsledkov. Partneri spolupracujú na základe bilaterálnych zmlúv, ktoré predbežne platia do konca roku 2010. K založeniu stálej inštitucionálnej, organizačnej a legálnej štruktúry WDL sa pristúpilo až po spustení knižnice. Nová štruktúra mala:

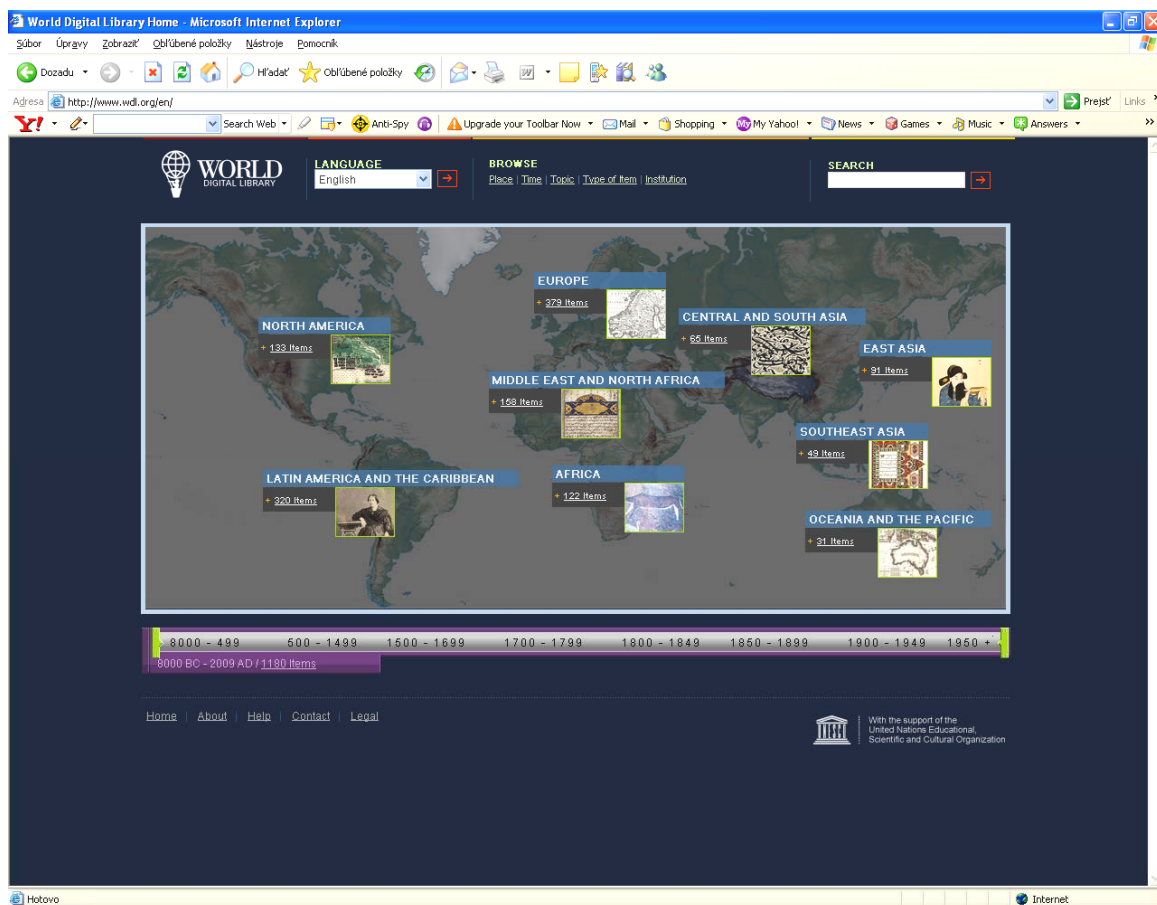
- zachovať multilaterálny charakter určujúci práva a povinnosti prispievateľov, ktorý by mal nahradiť doterajšie bilaterálne zmluvy,
- obsahovať mechanizmy rozhodovania, štatút výkonnej rady, dozornej rady a riadiacich štruktúr,
- rešpektovať základné dohody ohľadne autorských práv, výberu a prezentácie obsahu a ďalších technických aspektov,
- stanoviť pravidlá na uzatváranie dohôd o spolupráci s ostatnými medzinárodnými projektmi digitálnych knižníc,
- uplatňovať zásady a procedúry na zabezpečenie finančnej a technologickej udržateľnosti projektu.

Cesta UKB do WDL

Prvú informáciu o iniciatíve Kongresovej knižnice USA na vybudovanie svetovej digitálnej knižnice priniesol do UKB PhDr. Dušan Lechner, riaditeľ knižničného úseku, niekedy začiatkom roku 2008. Zúčastnil sa prezentácie správ slovenských štážištov, ktorí boli vďaka podpore USIS na študijných pobytoch v USA. Medzi inými tu referovala naša spolupracovníčka Mgr. Janka Ilavská z Univerzity Komenského o svojom pobyte v Kongresovej knižnici, pričom nezabudla upozorniť na pripravovaný projekt World Digital Library. Vraj by to mohlo byť zaujímavé aj pre nás! V tom čase už fungovalo webové sídlo www.wdl.org, na ktorom boli základné informácie a kontaktná adresa riaditeľa projektu J. V. Oudenarena. Bezprostredne na to sme sa na diaľku predstavili, prihlásili k projektu a ponúkli na zaradenie výber z Bašagičovej zbierky rukopisov, zaradenej v registri UNESCO Pamäť sveta.

11. apríla 2008 informuje riaditeľ projektu J. V. Oudenaren o „dobrých vyhlídkach“ na spoluprácu, nakoľko aktuálnou prioritou sú zbierky zaradené do registra Pamäť sveta a vďaka podpore KAUST aj arabské rukopisy. Zároveň sa opatrne pýta, či je UKB schopná poskytnúť dostatočne kvalitné digitálne dokumenty. Digitalizačné laboratórium UKB vďaka spracovateľskej linke Memoria v tom čase disponovalo niekoľkými

desiatkami vysokokvalitných digitalizátov Bašagičovej zbierky a pokračovalo v jej digitalizácii.

Vstupná stránka www.wdl.org

13. mája 2008 a 4. júna 2008 podpisujú generálny riaditeľ PhDr. Tibor Trgiňa a hlavný knihovník James H. Billington dohodu o bilaterálnej spolupráci UKB a LC USA. Na začiatok sa do Kongresovej knižnice zaslala kompletná bibliografia a niekoľko vzoriek na CD ROM-och. Počas svetového kongresu IFLA v auguste 2008 v kanadskom Quebecu sa koná pracovný seminár zakladajúcich členov projektu. Generálny riaditeľ UKB pri tejto príležitosti rokoval s predstaviteľmi WDL o možnostiach a predpokladoch na ďalší rozvoj spolupráce. V priebehu 2. polroku 2008 pripravil Mgr. Tomáš Fiala a jeho tím z odboru digitalizácie UKB kompletné sady digitálnych dokumentov, ktoré sa, vrátane popisných metaúdajov, transportovali do Washingtonu prostredníctvom ftp cez internet.

11. marca 2009 oznamuje riaditeľ projektu WDL, že z 31 zaslaných digitalizovaných dokumentov z Bašagičovej zbierky zaraďujú do prvej fázy projektu 10, ďalšie majú nasledovať pri postupnom rozširovaní projektu.

21. apríla 2009 sa na pôde UNESCO v Paríži, za účasti predstaviteľov všetkých zakladajúcich partnerov projektu, WDL slávnostne otvorila svetovej verejnosti. Do projektu v úvodnej fáze prispelo 26 inštitúcií z 19 krajín. Univerzitná knižnica v Bratislave sa tak zaradila do jedného z najprestížnejších zoznamov svetových knižníc.

Ing. Alojz Androvič, PhD.

TAM KDE SA ZACHRAŇUJÚ UNIKÁTY... alebo čo sa deje v digitalizácii v Univerzitetnej knižnici Bratislave

Digitalizačné stredisko vzniklo v Univerzitetnej knižnici v Bratislave (ďalej len UKB) v roku 2004. Odvtedy až dodnes prešlo dynamickým vývojom, počas ktorého sa každoročne zvyšoval počet naskenovaných dokumentov, doručených strán čitateľom, interných pracovníkov a skenerov. S týmito faktormi súviselo aj zvýšenie nárokov na kvalitu digitalizácie, rýchlosť vyhotovenia, archiváciu, na jednoduchosť samoobslužného skenovania a zabezpečenia prístupu do digitálnych zbierok. Rozvoj digitalizácie a neustále zväčšujúci sa tlak, vyvíjaný na digitalizáciu z prostredia verejnosti, používateľov, rezortných inštitúcií a iných organizačných zložiek knižnice, môžeme charakterizovať ako trend súčasnej doby; ten sa prejavil zvýšeným počtom pracovníkov, digitalizačných projektov a iných aktivít, s ktorými je proces digitalizácie neodmysliteľne spojený (napr. pasportizácia, kompletizácia, sprístupňovanie, archivácia, integrácia, kooperácia atď.). Aj pod vplyvom týchto skutočností sa bývalé digitalizačné stredisko svojím dynamickým vývojom (v oblasti služieb a projektov) od začiatku roka 2009 osamostatnilo od odboru ochrany dokumentov a sformovalo nový samostatný odbor digitalizácie, pozostávajúci z oddelenia digitalizačných služieb a laboratória digitalizácie, ktoré zamestnávajú 10 pracovníkov. Odbor digitalizácie UKB disponuje štyrmi plochými skenermi rôznych formátov, prostredníctvom ktorých sa zabezpečuje skenovanie kníh a periodík, mikrofilmovým skenerom, špecializovaným zariadením na skenovanie rukopisov a starých vzácných tlačí, archivačným jukeboxom na dlhodobú archiváciu, depozitným a prezentačným serverom. Zároveň poskytuje digitalizačné služby svojim čitateľom a spolupracuje na medzinárodných projektoch.

Medzi základné služby, ktoré odbor digitalizácie poskytuje patria:

- Scan&Go – samoobslužné skenovanie zdarma,

- expresné skenovanie – doručenie skenov z viazaných periodík do 24 hodín,
- elektronické doručovanie dokumentov – doručenie skenov až na obrazovku používateľa,
- elektronická kniha na objednávku – komplexná elektronická služba, poskytovaná bez geografických obmedzení a nutnosti navštíviť knižnicu.

Odbor digitalizácie sa podieľa na týchto medzinárodných a lokálnych projektoch:

1. **ENRICH** – medzinárodný projekt financovaný z európskeho programu eContent+.

Cieľom projektu je zabezpečenie prístupu k digitalizovaným historickým dokumentom európskych kultúrnych inštitúcií a vytvorenie virtuálneho bádateľského prostredia. UKB je asociovaným členom projektu a dlhoročným prispievateľom do európskej digitálnej knižnice rukopisov www.manuscriptorium.com, prostredníctvom ktorej zabezpečuje prístup do viac ako 100 digitalizovaných rukopisov. V rámci projektu sa pre digitalizované dokumenty generujú špecializované metadáta v európskom formáte MASTER na báze TEI (Text Encoding Initiative), výstupné formáty v HTML a vytvárajú sa katalogizačné záznamy dokumentu do elektronického knižničného katalógu UKB.

2. **Tlač na objednávku** – je mladším súrodencom medzinárodného európskeho projektu Elektronická kniha na objednávku (EoD), ktorý zároveň inovuje a rozširuje. Cieľom projektu je vytvorenie novej elektronickej knižnično-informačnej služby, ktorej obsahom bude komplexný servis od vyhľadania a vypožičania dokumentu, objednania, skenovania, grafických úprav, elektronickej platby až po doručenie tradičnej tlačenej knihy na adresu objednávateľa. V rámci projektu sa rieši vytvorenie inštitucionálneho repozitára s prvkami web 2.0, prostredníctvom ktorého sa budú centralizovane sprístupňovať elektronické knihy v rámci služby EoD.
3. **World digital library** – projekt celosvetovej digitálnej knižnice, ktorá má za cieľ zdarma sprístupňovať digitálne zbierky rozličných krajín, kultúr a jazykov. Obsahové zameranie digitálnej knižnice nie je striktné obmedzené, v jednotlivých zbierkach bude možné nájsť mapy, rukopisy, staré tlače, filmy, zvuky a pod. Cieľom celosvetovej digitálnej knižnice je podpora medzinárodného a interkultúrneho porozumenia a povedomia a podpora výskumu. UKB prispela do projektu najmä svojimi digitalizovanými dátami z Bašagičovej zbierky islamských rukopisov a je oficiálnym partnerom tohto projektu.

4. **DIFMOE** – Digitálne fórum strednej a východnej Európy sa zameriava na pasportizáciu, digitalizáciu a sprístupnenie periodík vydávaných v nemeckom jazyku mimo územia Nemecka. UKB je aktívnym členom združenia a podieľa sa na digitalizácii, spracovaní a sprístupňovaní dokumentov. Kooperácia UKB v projekte DIFMOE je podporovaná aj bavorsko-slovenskou komisiou v rámci bavorsko-slovenskej spolupráce. UKB operatívne pokračuje v digitalizácii nemeckých periodík vydávaných na území dnešného Slovenska. Niektoré naskenované periodiká z fondov UKB a Mestského archívu v Bratislave sú už dostupné prostredníctvom webového sídla www.difmoe.eu.
5. **Pressburger Zeitung** – je iniciatívou UKB, ktorá našla vhodných projektových partnerov (DIFMOE, Národná Széchényho knižnica v Budapešti, PIXELPRINT). Cieľom projektu je digitalizácia, kompletizácia a sprístupnenie titulu Pressburger Zeitung, ktorý vychádzal v rokoch 1764 – 1944. V rámci digitalizačného projektu Pressburger Zeitung bola vytvorená pracovná skupina Budapešť – Bratislava – Mníchov, ktorá sa spoločne podieľa na pasportizácii, kooperatívnom skenovaní, archivácii a sprístupňovaní. V roku 2008 bola s príspevom Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a Nadácie VÚB zdigitalizovaná časť nemeckého periodika Pressburger Zeitung vychádzajúceho na území Bratislavy. Ku koncu roka 2008 bola zdigitalizovaná približne jedna tretina všetkých strán periodika, ktorých je približne 350 000. V roku 2009 by sme chceli v rámci našej pracovnej skupiny doskenovať zvyšné strany a spoločne s projektovými partnermi sprístupniť plnotextovú verziu Pressburger Zeitung na internete.
6. **ZDRAVIE** – je projekt riešený v spolupráci so Slovenským korpusom (Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra), s ktorým sme kooperatívne začali s digitalizáciou časopisu Zdravie. Periodikum sa digitalizuje vrátane predchodcov Zdravia od päťdesiatych rokov až po aktuálne čísla.
7. **Bašagičova zbierka islamských rukopisov** – je dlhodobý projekt UKB, v rámci ktorého sa zdigitalizovalo približne sto zväzkov islamských rukopisov zo zbierky Dr. Safveta Bašagiča, ktoré majú z hľadiska kultúry a histórie islamu nevyčísliteľnú hodnotu. Zbierky sú sprístupňované prostredníctvom viacerých webových sídiel, napr. <http://digitalna.kniznica.info> a <http://www.manuscriptorium.com>.

Sprístupňovanie a spravovanie digitálnych dokumentov je zabezpečované prostredníctvom čiastkových projektov odboru digitalizácie, do ktorých patria systémy digitálnych knižníc Kramerius <http://rep.ulib.sk/kramerius>, Greenstone <http://digitalna.kniznica.info> a webové sídlo www.kniznica.info.

Odbor digitalizácie neodmysliteľne patrí (svojím vybavením, službami a kvalitným flexibilným personálom) k špičkovým európskym digitalizačným pracoviskám a to aj napriek tomu, že podobné procesy zabezpečuje v európskych knižniciach niekoľkonásobne viac ľudí ako u nás.

Mgr. Tomáš Fiala

ANALÝZA PREFERENCIÍ ČITATEĽOV VYUŽÍVAJÚCICH OPERATÍVNE DIGITALIZAČNÉ SLUŽBY UKB

V príspevku sa zaoberám analýzou objednávok čitateľov prichádzajúcich na oddelenie digitalizačných služieb (ODS), ktorí prostredníctvom služby EDO žiadajú vyhotovenie kópie z periodík nachádzajúcich sa na dvoch typoch fyzických nosičov informácií: z papierových viazaných periodík a periodík na mikromédiách. Príspevok analyzuje počet objednávok a čitateľov, roky preferované tituly či najobľúbenejšie tituly vo všeobecnosti. Údaje porovnávam pre oba typy dokumentov.

Skúmaná vzorka

Skúmala som objednávky prichádzajúce na oddelenie, ktoré podali čitatelia pri pulte viazaných periodík a v študovni mikrodokumentov počas troch mesiacov, od polovice decembra 2008 do polovice marca 2009. Vybrané obdobie zahŕňa dni zvýšeného záujmu o službu, aj dni poklesu záujmu. Vyšší počet objednávok knižnica zaregistrovala v decembri a januári. V tomto období sú to najmä vysokoškolskí študenti, ktorí si vo zvýšenej miere podávajú objednávky s cieľom získať informačné pramene na dokončenie klasifikačných prác súvisiacich s ukončením zimného semestra. Menší počet objednávok čitateľov bolo zaregistrovaných vo februári, kedy – opäť študenti – nepotrebujú toľko informácií, pretože februárom začína nový, letný semester. Predpokladané obdobie vyššieho záujmu čitateľov o službu, viažuce sa k letnému semestru, je možné očakávať v apríli, čo dnes dokážeme predpokladať na základe minuloročných štatistických ukazovateľov.

Analýza preferencií spolu

Za skúmané obdobie realizovalo 227 čitateľov spolu 432 objednávok. Podľa štatistického priemeru pripadajú na jedného zákazníka takmer

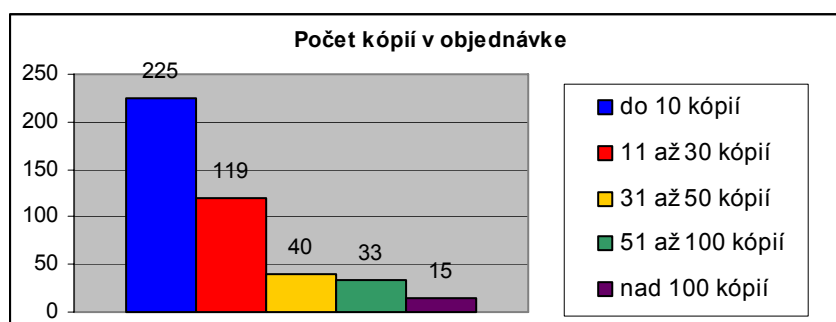
2 objednávky za tri mesiace, avšak služba EDO má stálych zákazníkov, ktorí si za mesiac zvyčajne podajú viacero objednávok.

Z analýzy skúmaných objednávok vyplýva, že čitateľom bolo doručených 9 998 kópií. Jedna objednávka obsahuje priemerne 23 kópií.

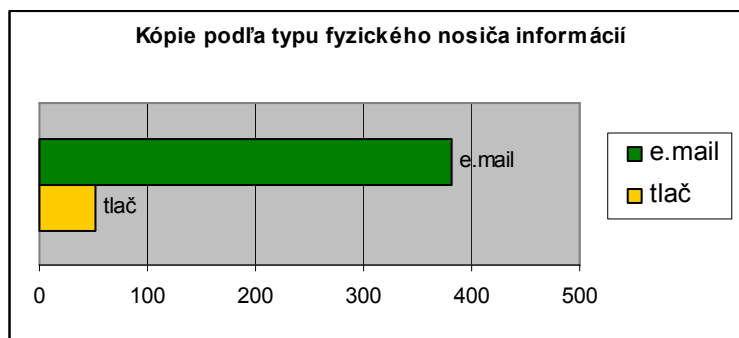
Analýze bol podrobený aj počet žiadaných kópií v jednej objednávke. Údaj som skúmala preto, že čitateľ si pri zadávaní objednávky môže zvoliť formu dodania objednaného dokumentu bez ohľadu na počet kópií. V praxi to znamená, že PDF súbor dodávaný prostredníctvom hypertextového linku má, vzhľadom na bezpečné spracovanie dát, obmedzenú kapacitu a je ho možné vytvoriť cca do 60 – 70 MB dát, čo zodpovedá 10-im kópiám snímaným v škále šedej alebo 50-im – 60-im kópiám snímaným čierno-bielo. Čitateľ si často jednou objednávkou objedná 20 – 30 kópií, pričom predlohu je potrebné snímať do škály šedej (zažltnuté listy, malý typ písma) a ako formu dodania si zvolí PDF súbor. S takto definovanými podmienkami dodania nie je operátor služby na ODS schopný doručiť čitateľovi jeho dokument. Operátor má dve možnosti – buď čitateľovi doručí zazipovaný priečink, súbor s príponou zip, obsahujúci všetky požadované kópie alebo, ak čitateľ trvá na formáte PDF, je nevyhnutné vytvoriť novú objednávku a poslať mu jeho dokumenty na viackrát tak, aby boli doručené v tomto formáte. Tento krok si vyžaduje rozhodnutie operátora služby, ktorý na základe svojich skúseností rozhoduje medzi formátom dodaného dokumentu a počtom žiadaných kópií, prípadne osloví zákazníka. Tieto kroky znamenajú pre oddelenie prácu navyše a týkajú sa polovice všetkých objednávok (približne 48%).

Stáli čitatelia službu poznajú a (s ohľadom na technické možnosti systému) majú konkrétne požiadavky – buď žiadajú dodanie dokumentu výhradne vo forme zip priečinku (aj keď počet nimi žiadaných kópií je nízky a zip súbor nie je nevyhnutný) alebo si dokážu svoje objednávky rozpísať (s nízkym počtom kópií) tak, aby ich bolo možné doručiť ako PDF súbor.

S ohľadom na počet kópií v jednotlivých objednávkach, 52% (225 objednávok) čitateľov si v jednej objednávke praje vyhotoviť do 10 kópií, 28% čitateľov (119 objednávok) si objednáva od 11 do 30 kópií, 9% čitateľov žiada v objednávke od 31 do 50 kópií, 7% čitateľov vyžaduje v objednávke od 51 do 100 kópií. Nad 100 kópií v jednej objednávke bolo vyhotovených pre 3% čitateľov. Graf zobrazuje počet objednávok v závislosti od počtu žiadaných kópií.

Analýza zameraná na typ fyzického nosiča informácií hovorí, že v 51 objednávokach, 12% všetkých skúmaných objednávok, žiadali čitatelia vyhotovenie kópie dokumentu v tlačenej podobe. Čitateľovi, žiadajúcemu tlačnú kópiu, sa zasiela dokument do centrálnej tlačiarne. V ostatných 381 objednávokach tvoriacich 88% všetkých objednávok, boli vyhotovené kópie zaslané čitateľom elektronicky do e-mailovej schránky. Pomer čitateľských preferencií, týkajúcich sa typu nosiča informácií konečnej podoby kópie dokumentu, zobrazuje graf.

Najčastejšie žiadanými titulmi – v tlačenej a mikrofilmovej podobe – sú tieto tituly: Pravda, Národné noviny, Slovák, Slovenský denník, Gardista, Cyril a Method, Literárny týždenník, Domino Fórum, Smena, Sme, Práca, Slovenka.

Z hľadiska rokov vydania jednotlivých periodík, najpreferovanejšími sú roky týkajúce sa významných historických medzníkov našej krajiny: 1938 – 1945, 1968 – 1969, 1989 – 2008. Pri starších tituloch sú to roky 1840 – 1863.

Porovnanie preferencií pre oba typy nosiča informácií

Čo sa týka záujmu čitateľov o službu a množstvo žiadaných kópií, sú štatistické ukazovatele pre oba typy dokumentov vyrovnané. Čísla sa však mierne prikláňajú na stranu mikromédií, z ktorých bolo vyhotovených viac kópií pre menej čitateľov. Tento rozdiel je badateľný pri priemernom počte vyhotovených kópií všetkých objednávok konkrétneho čitateľa za skúmané obdobie.

Viac ako tri štvrtiny všetkých vyhotovených kópií zasielame čitateľom v elektronickej podobe do e-mailových schránok. Čitatelia objednávajúci si kópiu z mikromédia, zriedka žiadajú o jej tlačnú kópiu. Počet čitateľov žiadajúcich tlačnú kópiu z viazaných periodík je takmer o polovicu vyšší ako pri mikromédiách.

Analýza objednávok na vyhotovenie kópie z mikromédií ukázala, že čitatelia značne preferujú roky pred druhou svetovou vojnou a počas nej. Ostatné roky sa objavujú v menšej miere. Objednávky týkajúce sa viazaných periodík ukázali väčšiu variabilitu vo výbere rokov publikovania

titulov. Tak ako pri mikromédiách je zastúpené obdobie pred vojnou a počas nej, často sa vyskytujú roky pred rokom 1969 a ako tretia žiadaná skupina sú roky od pádu železnej opony po súčasnosť. UKB má k dispozícii na mikromédiách i tituly po roku 1945. Na doplnenie je možné spomenúť obľúbené roky kodifikácie slovenského jazyka alebo založenie Matice slovenskej.

Čo sa týka preferencií jednotlivých titulov, možno povedať, že čitatelia dokumentov na mikromédiách opakovane vyhľadávajú užšiu skupinu titulov a sústreďujú na ňu svoje objednávky, zatiaľ čo preferencie čitateľov viazaných periodík sú viac tematicky rozptýlené. Tento fakt však môže byť spojený so skutočnosťou, že knižnica disponuje širším výberom dokumentov na papierovom nosiči ako na mikromédiách.

Porovnaním preferencií jednotlivých titulov v závislosti na ich fyzickom nosiči a s ohľadom na všetky štatistické ukazovatele, nemožno jednoznačne identifikovať čitateľmi uprednostňovaný typ nosiča informácií. Naopak, analýzou sa nepotvrdilo, že čitatelia preferujú či diskriminujú titul kvôli nosiču, na ktorom sa nachádza.

Tabuľka zobrazuje porovnanie štatistických údajov pre oba typy nosiča informácií.

	Mikromédia	Viazané periodiká
Počet objednávok	203	229
Počet čitateľov	106	121
Počet kópií	5094	4904
Priemerný počet kópií v 1 objednávke	25	21
Priemerný počet objednávok 1 čitateľa	1,91	1,89
Priemerný počet všetkých kópií pre 1 čitateľa	48	40
Typ nosiča – elektronická kópia	91%	85%
Typ nosiča – tlačaná kópia	9%	15%
Preferované roky pre všetky tituly spolu	1936 – 1945	1931 – 1945, 1963 – 1969, 1989 až súčasnosť
Tituly periodík podľa preferencií čitateľov	Pravda	Literárny týždenník
	Národné noviny	Práca, Slovenka
	Slovák	Nové slovo, Sme
	Slovenský denník	Knižná revue, Eud
	Gardista	Domino Fórum
	Cyrl a Method	Smena, Smer
		Živena

Z porovnania náročnosti procesu spracúvania objednávok vyplýva, že z pohľadu operátora služby, digitalizátora, je zložitejšie – časovo i procesuálne – vyhotovenie kópie z mikromédia, jednak kvôli kvalite zosnímania dokumentu na mikromédiu a jednak kvôli jeho opotrebovaniu, ako fyzického nosiča, častým používaním.

Záverom možno povedať, že štatistické ukazovatele pre oba typy dokumentov sú takmer rovnaké, pomer objednávok na dodanie kópií z oboch typov fyzického nosiča informácií je vyvážený.

Mgr. Jaroslava Pírová

NOVÝMI KNIŽNIČNÝMI SLUŽBAMI VÍTAME 90. VÝROČIE ZALOŽENIA UNIVERZITNEJ KNIŽNICE V BRATISLAVE

Rekonštrukcia budov Univerzitnej knižnice v Bratislave (ďalej UKB) pred štyrmi rokmi umožnila poňať systém služieb používateľom na kvalitatívne inej úrovni, ako dovtedy. Každý používateľ, vrátane zamestnanca UKB, ktorý chce využívať služby knižnice, musí byť identifikovateľný. UKB bola prvou knižnicou, ktorá začala používať na identifikáciu svojich používateľov čipové karty.

Čipové karty

Identifikačným médiom je bezkontaktná čipová karta. V UKB sa používa karta Mifare štandard s kapacitou 4 KB.

Študenti vysokých škôl, ktorí vlastnia čipovú kartu, majú tú výhodu, že tieto karty UKB uznáva. Karty sa zaevidujú do databázy prístupového a identifikačného systému, rovnako ako aj do knižnično-informačného systému. Splnila sa predstava autorov projektu, že knižnice budú na identifikáciu svojich čitateľov používať čipové karty a vzájomne si budú tieto karty akceptovať. Po Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici prešlo na čipové karty aj Centrum vedecko-technických informácií SR a nedávno Ústredná knižnica Slovenskej akadémie vied. Stále viac stredných škôl začína používať pre svojich študentov tento typ čipových kariet. V roku 2008 sa zaregistrovalo viac ako 7 419 nových čitateľov, 15 690 čitateľov si členstvo prolongovalo. Vystavili sme takmer 3 000 nových čipových kariet, viac ako 4000 kariet sa akceptovalo a zaevidovalo do prístupového a knižničného systému UKB.

Centrálna pokladňa

Knižnica pokračuje v projekte integrovanej identifikácie používateľov UKB. Ďalším krokom bolo riešenie prevádzky centrálnej pokladne pre platené služby verejnosti. Centrálna pokladňa bola uvedená do prevádzky v septembri 2008, jej činnosť zabezpečujú poverené pracovníčky oddelenia absenčných výpožičiek. Centrálna pokladňa postupne zlúčila vyberanie hotovosti za poskytované služby na jedno miesto v knižnici, zrušil sa výber poplatkov na viacerých pracoviskách a zabezpečilo sa duálne zobrazenie poplatkov na pokladničných blokoch v súvislosti s prijatím eura. V súčasnosti vyberá hotovosť okrem centrálnej pokladne iba oddelenie medziknižničnej výpožičnej služby, ktoré svoje služby aj fakturuje. Centrálna pokladňa je nezávislá od automatizovaného knižničného systému Virtua. V súčasnosti cez pokladňu prebieha 20 druhov platieb, od rôznych typov registračných poplatkov, poplatkov za oneskorené vrátenie a upomienky až po platby za reprografické služby a najnovšie aj dobíjanie kreditu na platené služby knižnice. V pokladni môžu čitatelia platiť za služby alebo za knižničné poplatky v hotovosti alebo cez POS terminál. Tvorcovia programu pripravili podľa požiadaviek oddelenia absenčných výpožičiek aj potrebné tlačové výstupy na platby v hotovosti a platby cez terminál, ktoré sa používajú ako podklad na odovzdávanie platieb a vyúčtovanie pokladne.

Multifunkčné sieťové zariadenia

Ďalším krokom integrovanej identifikácie používateľov je prevádzka multifunkčných sieťových zariadení – kopírovacích, tlačiarenských a skenovacích zariadení. V marci 2009 sa uviedlo do prevádzky osem čiernobielych a dve farebné zariadenia vo všetkých budovách UKB – na Michalskej, Ventúrskej a Klariskej ulici, z toho šesť je samoobslužných a dve s obsluhou. Príkaz na tlač môže dať používateľ (čitateľ alebo zamestnanec) z hociktorého počítača v budove. Pri tlači sa identifikuje používateľ kartou a zvolí akciu – tlač alebo kopírovanie. V najbližšej dobe sa sprevádzkuje aj funkcia skenera.

Identifikácia verejne prístupných počítačov

Pripravuje sa identifikácia každého verejne prístupného počítača v budovách knižnice. Zakúpené sú čítacie zariadenia čipových kariet, ktoré sa pripoja ku každému počítaču. V súčasnosti sú zariadenia na čítanie čipových kariet pripojené k počítačom v PC študovni.

Rezervácia zariadení v študovniach

Riešenie systému na rezerváciu zariadení v študovniach je súčasťou budovaného systému prístupu verejnosti k elektronickým informačným zdrojom a službám. Systém zabezpečuje evidenciu návštevnosti, správu časových rozvrhov k jednotlivým zariadeniam v PC študovni a v študovni

elektronických dokumentov. Umožňuje rezervovať vybrané zariadenia vopred na určitú dobu, sleduje skutočné obsadenie počítačov a kontroluje, aby nebol prekročený čas. Umožňuje, aby sa po vypršaní prideleného času zablokoval počítač a znemožnil ďalšiu prácu. Počítač môže byť odblokovaný len službukonajúcim konzultantom.

Modul zabezpečuje prehľad o aktuálnom stave všetkých zariadení a poskytuje aj také výstupy, ako sú evidenčné prehľady zariadení, časové rozvrhy a štatistika využitia počítačov.

Vzdialený prístup

UKB patrí k ďalším knižniciam na Slovensku, ktoré zabezpečujú vzdialený prístup k svojim licencovaným e-zdrojom. Na tohtoročnom INFOS-e odznel v sekcii Elektronické informačné zdroje a služby aj príspevok Marka Grešku a Kataríny Kovačičovej Elektronické informačné zdroje a služby – trendy a inovácie¹⁾. Príspevok sa venuje vzdialenému prístupu k elektronickým zdrojom UKB na základe vlastnej implementácie. Okrem predstavenia možností, kladov a záporov jednotlivých riešení, popisujú autori aj vlastné riešenie pomocou reverse proxy vyvinuté pre UKB. CVTI SR implementovalo EZProxy, v ÚK SAV je to HAN, Slovenská národná knižnica využíva systém Naviga. Viaceré knižnice aplikujú voľne dostupné, resp. upravené aplikácie alebo vlastné aplikácie. UKB sa pridala ku knižniciam, v ktorých aplikáciu vzdialeného prístupu navrhol systémový administrátor.

Poskytovatelia licencovaných elektronických zdrojov poskytujú prístup k elektronickým zdrojom podľa IP adries. Najvýhodnejším riešením pre autora projektu bolo použitie techniky reverse proxy, pretože nevyžaduje žiadnu konfiguráciu na strane klienta. Nevýhodou je, že konfigurácia sa musí robiť osobitne pre každý elektronický zdroj. Technika reverse proxy, podobne ako aj proxy, vyžaduje autentifikáciu klienta na úrovni http-protokolu, ako aj pripojenie na databázu používateľov. Autor aplikácie sa snažil o riešenie bez dodatočných nákladov a preto vybral open source aplikácie s licenciou GBU. Zatiaľ je autentifikácia používateľov trochu problémová, najmä v heslách tých používateľov, v ktorých sa nachádzajú aj diakritické znamienka. Ako konštatuje autor, http-protokol nie je schopný tieto údaje spoľahlivo odovzdať.

Každá z knižníc, ktorá má vzdialený prístup, má trochu inú filozofiu poskytovania vzdialeného prístupu do databáz. Závisí to od použitého softwaru, od licenčných podmienok, ale aj od pravidiel knižnice. UKB poskytuje vzdialený prístup do licencovaných databáz registrovaným čitateľom, ktorí majú platný čitateľský preukaz (na rozdiel od CVTI SR, ktoré umožňuje okrem registrácie do knižničného systému aj registráciu pre vzdialený prístup do e-zdrojov alebo SNK, kde je potrebné uzavrieť zmluvu o používaní adresára tzv. používateľského konta). V ÚK SAV je registrácia prostredníctvom formulára prístupná len pre pracovníkov SAV.

V prípade záujmu iných používateľov je potrebné okrem preukazu čitateľa zahlásiť požiadavku vzdialeného prístupu k databázam u pracovníkov výpožičiek.

Čitateľ UKB sa prostredníctvom vzdialeného prístupu dostane z ktoréhokoľvek počítača, ktorý je pripojený na internet, do databázy EBSCO, SpringerLink, Web of Knowledge, ProQuest Central, ale aj do menej rozšírených a jedinečných databáz, ako sú Ulrichsweb.com, LibraryPressDisplay, Memoria Project – Manuscriptorium, C.E.E.O.L Central and Eastern European Online Library alebo Nationalsozialismus, Holocaust, Widerstand und Exil 1933-1945.

Nová webová prezentácia

Popri sprevádzkovaní testovacej verzie vzdialeného prístupu, prevádzke integrovaného systému Ensemble a centrálnej pokladne, systému na rezerváciu zariadení a prevádzke multifunkčných sieťových zariadení, patrí k novinkám na poli knižničných služieb v UKB aj nové webové sídlo knižnice pre verejnosť a interné stránky určené pre zamestnancov knižnice.

Posledná webová prezentácia UKB vznikla v roku 2004 a v mnohých prípadoch už nespĺňala predpísané štandardy pre tvorbu a používanie webových stránok. S použitím nových technológií sa zmenil aj dizajn stránky a predovšetkým jej celková filozofia a funkčnosť.

Metavyhľadávač a link server

Najhorúcejšou novinkou pre spríjemnenie a vyšší komfort elektronických služieb pre používateľov UKB predstavuje v súčasnosti implementovaný metavyhľadávač a link server. Knižnica zvolila produkty MetaLib a SFX. Ide o nadstavbové nástroje, ktoré umožňujú v prípade MetaLibu integrovať lokálne i vzdialené informačné pramene poskytované knižnicou. Metavyhľadávač zaisť v reálnom čase paralelné vyhľadávanie v heterogénnych zdrojoch, ponúkne výsledky a vďaka produktu SFX s nimi môže používateľ ďalej pracovať. Od bibliografických informácií, ponúknutých metavyhľadávačom, sa prostredníctvom prelinkovávča posúva k relevantným on-line službám. Personalizácia, ktorú bude pre používateľov UKB metavyhľadávač tiež ponúkať, umožňuje vytvorenie vlastného prostredia používateľa, kde si môže ukladať svoje rešeršné požiadavky i nájdené výsledky, prípadne si vytvoriť súbor svojich obľúbených využívaných prameňov, v ktorých chce vyhľadávať.

Používateľ tak v konečnom dôsledku môže z jedného miesta prehľadávať licencované i voľne dostupné databázy a tiež katalógy knižníc a v prípade, že má UKB v online prostredí k dispozícii plné texty vyhľadaných dokumentov, jednoduchým prekliknutím sa dostane čitateľ až na ich úroveň.

Činnosť UKB charakterizuje snaha o optimalizáciu používaných knižnično-informačných a s nimi súvisiacich systémov, za účelom a s cieľom ponúknuť verejnosti kvalitnejšie a komplexnejšie služby. Veríme, že našimi novými sofistikovanými službami sa knižnica opäť priblíži k svojim používateľom, ich predstavám a nárokom a zároveň sa používatelia a ich informačné správanie priblížia predstavám knižnice.

1. GREŠKO, Marek – KOVAČIČOVÁ, Katarína. Elektronické informačné zdroje a služby – trendy a inovácie In *Infos 2009 [online]. Zborník z 35. medzinárodného informatického sympózia o postavení a úlohách pamäťových inštitúcií v oblasti rozvoja kultúry, vedy, techniky a vzdelávania. 27.–30. apríl 2009, Stará Lesná – Vysoké Tatry*. Dostupné na internete:

<http://www.infolib.sk/index/podstranka.php?id=1873&idf=540&lang=sk>

PhDr. Dagmar Kleinová – Mgr. Katarína Kovačičová

SÚBORNÝ KATALÓG SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC (Emlerov katalóg)

Založením Československej Univerzity v Bratislave na jar roku 1919, vznikla celkom zákonite potreba vybudovať pri tejto vysokoškolskej ustanovizni aj univerzitnú knižnicu ako jej integrálnu súčasť. Táto Univerzita bola budovaná po vzore Univerzity Karlovej, odkiaľ prišlo aj veľa vysokoškolských učiteľov. Riadením osudu sa stalo, že do čela knižnice bol menovaný, najprv ako vládny komisár a neskôr ako riaditeľ knižnice, dlhoročný knihovník pražskej univerzity, intelektuál – Jan Emler. Stála pred ním veľká úloha, ktorej sa zhostil, čo možno konštatovať aj s odstupom času, veľmi úspešne. Jeho knihovnícka erudícia položila základy, ktoré sú dodnes pevnou platformou existencie Univerzitnej knižnice. Úlohy, ktoré nový riaditeľ riešil, neboli vo vtedajšej situácii jednoduché. Išlo o tieto úlohy:

1. vymedziť koncepciu činnosti knižnice,
2. vybudovať jej základné fondy, predovšetkým založiť Slovenské oddelenie pri knižnici Univerzity Komenského,
3. zabezpečiť ďalšie priestory na riadnu prevádzku.

Je pozoruhodné ako Emler citlivo pristupoval k národným potrebám Slovákov. Vychádzal z tézy – budovať národnú knižnicu v rámci Univerzitnej knižnice alebo z Univerzitnej knižnice vybudovať národnú knižnicu. Je to čin, ktorý si aj s odstupom času zaslúži uznanie. Základom

realizácie vytýčeného cieľa sa stalo získavanie slovacikálnych knižničných jednotiek. Táto mravčia práca sa postupne rozvinula do kúpy celých knižných fondov. Tak sa podarilo získať napríklad súkromné knižnice Ľudovíta V. Riznera, architekta Dušana Jurčoviča, biskupa Samuela Zocha a obce Tisovec, knižnice evanjelických farárov Adama a Sama Chalúpkovcov z Hornej Lehoty, časť knižníc od učiteľa Michala Kišša z Trenčína, profesora Krajňaka a profesora Kvačalu.

Ďalším spôsobom bol deponovanie knižníc, čím majiteľ nestrácal dispozičné právo; napríklad literárno-historická knižnica Inštitútu reči a literatúry československej, založená v roku 1827 – nazývaná aj Štúrova knižnica, ďalej knižnica Učiteľského ústavu v Leviciach.

Zaujímavý bol aj spôsob výmeny staršieho súboru publikácií za modernejší, novší, napríklad z Učiteľského ústavu v Modre. Takto sa doplňovala výstavba bratislavského Slovenského oddelenia.

Ak by Emler už nič viac ani nebol urobil, aj tak by sa jeho meno zapísalo zlatými písmenami do dejín slovenského knihovníctva. No on prekročil hranice svojej doby. Uvedomil si, že nie je možné spätne získať všetky slovenské knihy, a preto sa snažil vybudovať o nich aspoň informačný aparát prostredníctvom “spoľahlivých opisov” katalogizačných lístkov. Knižný materiál Slovenska, totiž, ako sám uvádza, “obsahuje veľmi cenné publikácie o dejinách, kultúre, hospodárstve a prírodovede Slovenska. To bol ideový základ projektu Centrálného katalógu slovenských knižníc”. Budovanie tohto katalógu bolo schválené na porade Ministerstva školstva v roku 1923 na podporu vedeckej práce na Slovensku. Do lístkového katalógu by sa postupne uložili zoznamy všetkých významnejších slovenských knižníc, bez zmeny sídla, či majiteľa, a keďže sa knihy nedali získať do vlastníctva, boli by o nich aspoň informácie, kde sa nachádzajú. Centrálny katalóg v priebehu rokov dostal názov, ktorý získal po svojom zakladateľovi a to Emlerov katalóg. Tento katalóg je menným lístkovým katalógom, ktorý obsahuje 50 000 záznamov. Budoval sa trinásť rokov a to od roku 1923, kedy bolo schválené jeho budovanie, až do roku 1936, keď bola jeho tvorba ukončená a vlastne už sa nikdy v plnej miere nerozvinula ďalej. Katalóg tvoria záznamy o tlačiach s vročením od 16. storočia. Záznamy sú o knihách aj o periodikách a zachytávajú tlače z rôznych vedných odborov spoločensko-vedného, prírodovedného a humanitného charakteru. Záznamy sú na lístkoch medzinárodného formátu písané strojom alebo perom, doplnené siglou (pečiatkou knižnice).

Katalogizačný popis je rôznej kvality. Záznamy sa získali z 11-ich knižníc vedeckého, školského, ústavného a cirkevného charakteru; ide o tieto knižnice:

1. Knižnica Evanjelického lýcea v Kežmarku,
2. Knižnica Prešovského kolégia východného dištriktu a.e.v. cirkvi,
3. Knižnica Tranoscia v Liptovskom sv. Mikuláši,

4. Štátna knižnice mesta Košíc,
5. Knižnica evanjelického lýcea v Banskej Štiavnici,
6. Knižnica Matice slovenskej v Turčianskom sv. Martine,
7. Knižnica Rímskokatolíckej fary v Turčianskom sv. Martine,
8. Knižnice Národnej rady mesta Bratislavy,
9. Knižnica Štátneho učiteľského ústavu v Lučenci – tzv. Kubínyovská knižnica,
10. Knižnica Slovenskej evanjelickej bohosloveckej fakulty,
11. Knižnica riaditeľstva kúpeľov v Trenčianskych Tepliciach.

Na tejto grandióznej úlohe, vyžadujúcej si nesmierne sústredenie, cieľavedomú a precíznu prácu, sa podieľali významní pracovníci našej knižnice, ktorí položili základy slovenského knihovníctva a mnohí z nich i základy vedných odborov, ktorým sa venovali po odchode z Univerzitnej knižnice. Spomenieme aspoň niektorých z nich: Dr. Vilém Pražák, Peter Tvrдый, Dr. Igor Hrušovský, Elena Zacharová, Dr. Mária L. Černá, Wanda Houdková, Dr. Želmíra Gašparíková a mnohí ďalší ...

Dnes nie je možné na základe tohto katalógu rekonštruovať tieto knižnice, nakoľko nie je známe, v akom rozsahu boli jednotlivé fondy podchytené a čo beh udalostí z týchto fondov nechal prežiť. Širšia vedecká a používateľská verejnosť o ňom vie veľmi málo. Ojedinele ho využívajú vedeckí pracovníci a môže slúžiť ako pomocný informačný prameň.

Aký je význam Emlerovho katalógu dnes? V prvom rade je to cenný historický dokument prenikavého knihovníckeho myslenia s moderným chápaním potrieb budúcich generácií Slovákov.

Okrem záznamov zaradených v centrálnom katalógu, majú duplikáty týchto záznamov aj v knižnici Prešovského kolégia, ďalej Kežmarského evanjelického lýcea a Evanjelického lýcea v Banskej Štiavnici.

Ideovým nasledovníkom Emlerovej koncepcie je Ústredný katalóg slovenských vedeckých knižníc, ktorý sa začal budovať v roku 1957, uzavrel sa v roku 1965 a obsahuje záznamy z 11-ich vedeckých knižníc na Slovensku a Ústredný katalóg slovenských historických knižníc, ktorý sa začal budovať v roku 1964, uzavrel sa v roku 1975 a obsahuje záznamy z fondu Matice slovenskej a dvadsiatich historických knižníc – zámockých a kláštorňých.

Emlerova koncepcia – sústrediť sekundárny prameň informácií o stave fondov knižníc na Slovensku – našla svoj výraz, síce v trochu inej polohe, v rozvinutí prác na budovaní celoštátnej evidencie zahraničnej literatúry (CEZL).

Ukazuje sa, že napriek rokom, ktoré prešli od prvého Emlerovho kroku, či myšlienky budovať centrálny katalóg, je to myšlienka živá a ak porovnáme Emlerove ciele s cieľmi CEZL, celkom jednoznačne sa dajú

konštatovať vzájomné väzby v prístupe k poskytovaní informačných služieb v politickom, kultúrnom a spoločenskom centre Slovenska, v Bratislave.

Mgr. Zlatica Pytlová

TÝŽDEŇ SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC V UNIVERZITNEJ KNIŽNICI V BRATISLAVE

Univerzitná knižnica v Bratislave sa aj tento rok, ktorý je rokom 90. výročia vzniku knižnice, zapojila do 10. ročníka tradičného celoslovenského podujatia – Týždňa slovenských knižníc, vyhláseného Slovenskou asociáciou knižníc, s mottom "Knižnice pre všetkých".

Od 23. 3. 2009 do 29. 3. 2009 organizovali zamestnanci knižnice pre širokú verejnosť množstvo zaujímavých podujatí.

23. 3. 2009 sa uskutočnila projekcia filmov o trvalo udržateľnom rozvoji z medzinárodného festivalu Ekotopfilm pri príležitosti Svetového dňa vody (22. 3.) a Svetového meteorologického dňa (23. 3.) pod názvom *Ukážky z Ekotopfilmu*. Verejnosť mala možnosť vidieť ukážky z týchto filmov: Medzikontinentálne biosférické rezervácie na Stredozemnom mori. 9 1/2 voda. Extra – klíma sveta. Pet – recyklácia. Zmena klímy II. Strážne zvieratá – pozor! Znečistenie vody. CO₂. Voda a tatranský les. Slnko naša spása. Misia vrcholky stromov. Rozhovory vody v krátkych 10 filmoch. Voda. Biosférické rezervácie. Kód vráskavca. Rajská záhrada na konci sveta.

24. 3. 2009 prebehla prezentácia online databáz prístupných pre čitateľov a používateľov Univerzitetnej knižnice v Bratislave pod názvom *Databázy zďaleka i zblízka*. V ten istý deň, ale vo večerných hodinách, odznel *absolventský koncert* žiakov Základnej umeleckej školy na Háľkovej ulici v Bratislave. Verejnosť si mohla vypočuť husle v podaní Evy Brunclíkovej a spev Patrika Palíka a Vladimíry Semanovej.

25. 3. 2009 predstavili zamestnanci knižnice *nový webový portál Univerzitetnej knižnice v Bratislave*. Zároveň bola, súbežne s pôvodnou webovou stránkou, sprístupnená experimentálna prevádzka sídla, dočasne na stránke <http://ulib.t3.iway.sk/>. Od mája 2009 sa pripravila ostrá prevádzka na pôvodnej doméne www.ulib.sk a odstavenie starej stránky.

26. 3. 2009 bola otvorená, na Barokovom nádvorí knižnice, výstava *Slovensko bratří Čapků*. Výstava poukazuje na úprimný vzťah bratrov Čapkovcov k Slovensku. Karel Čapek, inšpirovaný pobytmi a rozhovormi s T. G. Masarykom na zámku v Topolčiankach, napísal slávne Hovory s Tomášom Garriguom Masarykom. Prázdninové pobyty jeho brata Josefa na Slovensku inšpirovali tohto výrazného českého umelca prvej polovice 20. storočia k mnohým obrazom, myšlienkam a úvahám. Úvodné

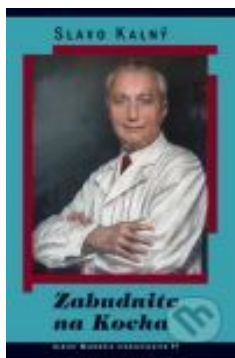
slovo na vernisáži predniesli spoluautori výstavy Kristýna Váňová a Ivo Veliký.

Úvodný panel bol venovaný Trenčianskym Tepliciam, kde otec bratrov Čapkovcov pôsobil dlhé roky ako lekár. Na paneli bol uvedený známy citát Karla Čapka z dopisu Josefovi Rozsivalovi (24. november 1932). „... pro mne není Slovensko jen nějakou cizí zemí, kterou bych se musel extra zabývat: jezdím tam od roku 1910 každé léto, moji rodiče tam byli doma, i já se tam cítím už dávno jako doma; Trenčínsko, Orava, Zlatomoravecko jsou pro mě opravdu domovem v docela intimním smyslu...“.

Další panel pripomína Čapkove pobyty v Topolčiankach, kde s prezidentom Masarykom vznikali jeho známe Hovory s TGM. Jeden z panelov pripomína stretnutia literárnej spoločnosti v Čapkovej vile. Niekoľko ďalších panelov bolo venovaných pobytom na Orave, kde boli obaja bratia.

Hlavne pre Josefa Čapka a jeho rodinu to bolo miesto každoročných letných pobytov až do roku 1938.

Na poslednom paneli bol uvedený text autorky libreta: „V roce 1983 vznikl v Bratislavě Kruh přátelů české kultury, který věnoval, po dobu své existence, značnou pozornost bratřím Čapkům. Vyvrcholením snahy slovenských čapkologů, propagovat život a dílo bratří Čapků na Slovensku, je každoroční udělování cen Karla Čapka. Od roku 1990 tuto cenu udělují město Trenčianske Teplice, Kruh přátel české kultury Bratislava a slovenské léčebné lázně Trenčianske Teplice za propagaci života a díla bratří Čapků na Slovensku a za praktické uplatňování česko-slovenské vzájemnosti.“

26. 3. 2009 mali prítomní možnosť vidieť dvadsiatu druhú časť programového cyklu, ktorá sa uskutočnila v rámci Salónu u Liszta – *Osobnosť prof. Karla Kocha*, spojenú s prezentáciou kníh S. Kalného „Zabudnite na Kocha“ a „Bombardovanie Apolky“.

29. 3. 2009 mali nevšedný umelecký zážitok návštevníci koncertu *Divých makov*, ktorý sa uskutočnil na Barokovom nádvorí UKB. Speváčka Aneta Kováčová, husľoví virtuózi Karol Daniš a Pavel Kuruc a hráči na cimbal, bratia Janko a Maroš Šivákovci, predviedli svoje umenie. Koncert *Divých makov* sa uskutočnil pri príležitosti Medzinárodného týždňa solidarity s ľuďmi bojujúcimi proti rasovej diskriminácii. Hudobno-spevácke vystúpenie talentovaných rómskych detí zapojených do štipendijného programu *Divé maky*, uzatvorilo Týždeň slovenských knižníc v UKB.

Po celý týždeň o 15.00 hod. mala verejnosť možnosť navštíviť knižnicu v rámci exkurzie a oboznámiť sa s jej históriou a službami.

Mgr. Táňa Popová

ELAG – EUROPEAN LIBRARY AUTOMATION GROUP –
Bratislava, 33. ročník medzinárodnej konferencie
22. 4. – 24. 4. 2009

V Univerzitnej knižnici v Bratislave sa konal v dňoch 22. – 24. apríla 2009 33. ročník významnej medzinárodnej konferencie európskej skupiny pre automatizáciu knižníc European Library Automation Group o aplikáciách informačných technológií v knižniciach a dokumentačných centrách za účasti viac než 130 popredných odborníkov z 25 krajín (17 krajín EU, USA, Kanada, Rusko a ďalšie).

Toho roku sa program zameriaval na nástroje Web 2.0, sociálne siete, nové metódy informačného prieskumu, novú generáciu katalógov, sémantické nástroje a authority v digitálnom prostredí, e-knihy, dostupnosť informácií pre hendikepovaných, štandardy na spracovanie údajov, vzdelávanie a ďalšie aktuálne témy.

Konferencia ELAG má jedinečný formát, ktorý tvoria hlavné prednášky a tvorivé workshopy expertov podľa tém, na ktorých sa identifikujú perspektívne problémy a formulujú návrhy a požiadavky na nové riešenia.

Cieľom konferencie bola výmena skúseností a prezentácia najnovších poznatkov a trendov v oblasti verejných knižničných a informačných služieb v globálnom rozmere, čo korešponduje so systematickou snahou o udržanie dobrej úrovne a priebežné zvyšovanie kvality slovenského knihovníctva na základe spolupráce s partnerskými inštitúciami a s využitím skúseností uznávaných medzinárodných odborníkov.

PhDr. Aneta Bartková

GET IN NET – Kultúrna rozmanitosť a medzikultúrny dialóg

Foix – medzinárodné školenie, 12. 5. – 17. 5. 2009

V dňoch 12. – 17. mája 2009 sa vo francúzskom meste Foix uskutočnil medzinárodný tréningový kurz Get In Net s názvom Kultúrna rozmanitosť a medzikultúrny dialóg. Hlavným zámerom školenia bola podpora porozumenia rôznych kultúr v rámci Európskej únie, získanie bližších informácií o programe **Mládež v akcii** a nadobudnutie kompetencií na tvorbu projektu mládežníckej iniciatívy. Mládežníkom sa rozumie každý vo veku 15 – 30 rokov. Európska únia podporuje aktívnu iniciatívu mladých ľudí a finančne napomáha ich projekty na témy európske občianstvo, participácia mladých ľudí, kultúrna rozmanitosť, začlenenie mladých ľudí s nedostatkom príležitostí a najmä projekty v rámci priority EÚ pre rok 2009, ktorou je kreativita a inovácie.

Školenie poriadala francúzska Národná agentúra pre program Európskej únie Mládež v akcii (Youth in action). Partnerskou organizáciou na Slovensku je IUVENTA, ktorá školenie finálne zabezpečila.

Účastníci školenia (21 osôb z 11 krajín) boli prevažne pracovníci s mládežou, členovia rôznych kultúrnych organizácií a pracovníci informačných centier.

Delegátov privítali na radnici mesta Foix zástupcovia Európskej únie a členovia mestského zastupiteľstva na čele s primátorom.

Prvý deň školenia sa formou neformálneho vzdelávania účastníci lepšie spoznávali a pracovali sa na budovaní základov tímovej spolupráce. Zástupca francúzskej národnej agentúry vysvetlil na prednáške štruktúru orgánov Európskej únie a členských štátov v oblasti vzdelávania a práce s mládežou. Nasledoval kvíz vedomostí o programe Mládež v akcii. Popoludní účastníci školenia navštívili miestny mládežnícky klub a jeho členovia im prezentovali svoj lokálny a medzinárodný mládežnícky projekt.

Lokálny projekt spočíval v spolupráci mládežníkov so sieťou supermarketov, ktorá vyrába aj vlastné produkty. Mládežníci iniciovali zavedenie nápisov v Braillovom písme na produktoch daného potravinárskeho reťazca. Týmto chceli umožniť zle vidiacim spoluobčanom väčšiu samostatnosť pri nakupovaní. Druhý projekt bol medzinárodný, išlo o spoluprácu španielskej a francúzskej mládežníckej skupiny pri natočení dokumentárneho filmu. Tento film bude poskytovať návod začínajúcim filmárom pri ich filmovej tvorbe.

Večer bol venovaný kultúram a organizáciám reprezentantov zúčastnených na školení. Každý účastník mal vytvoriť plagát, na ktorom bol uvedený názov organizácie, ktorú zastupuje, a krajina, z ktorej pochádza.

Ďalej ciele organizácie, aktivity, cieľová skupina, idey na spoluprácu a pozícia účastníka v organizácii. Potom nasledovala krátka prezentácia jednotlivých organizácií. Po prezentáciách pripravili účastníci reprezentačné stoly s informáciami o svojich krajinách spojených s ochutnávkami typických jedál a nápojov.

Ďalší deň tréningu zahájila aktivita na simuláciu medzinárodnej spolupráce. Účastníci boli rozdelení do 3 skupín a mali za úlohu postaviť spoločne most, každá skupina jednu časť. K dispozícii mali obmedzené zdroje materiálov a mohli uskutočniť 2 medzinárodné stretnutia. Inak spolu komunikovali prostredníctvom e-mailu.

Tréneri potom vysvetlili hlavné aspekty medzinárodnej mládežníckej iniciatívy a rozoberali sa kľúčové faktory pre úspešnú spoluprácu. Nasledovalo generovanie ideí na projekty a hľadanie partnerov s podobným zameraním.

Ďalšie dva dni boli prezentované jednotlivé časti projektu a ich kritériá. Po každom kroku nasledovala praktická časť vypracovania daného úseku v skupine. Na záver každá skupina predstavila svoj projekt a ostatné skupiny ho hodnotili.

Slovenská strana vytvorila spolu s Gréckom projekt jednoduchej online hry zameranej na lokality svetového dedičstva na Slovensku a v Grécku. Cieľom by bolo poskytnúť mládežníkom príležitosť ovplyvniť povedomie a motiváciu svojich rovesníkov v súvislosti s Európskym kultúrnym dedičstvom prostredníctvom vytvorenia atraktívneho a inšpiratívneho vzdelávacieho nástroja. Mládežníci by navštívili po tri pamiatky vo svojej krajine, pripravili by obsah vtipného kvízu so zameraním na historické zaujímavosti a kuriozity lokality. Vytvorili by sa tri páry hry, v každom páre by sa nachádzala jedna grécka a jedna slovenská pamiatka. Takto by sa hra umiestnila na internete a urobila by sa jej propagácia na školách. Tým by sa zvýšilo povedomie o predmetných pamiatkach u tých mladých ľudí, ktorí ich doposiaľ nenavštívili, aj by sa stimuloval ich záujem tieto lokality navštíviť.

Prínosom účasti na školení bolo:

- rozšírenie vedomostí o rozličných kultúrach a zvýšenie medzikultúrneho porozumenia a povedomia,
- získanie teoretických aj praktických informácií o programe Mládež v akcii,
- kontakty na potenciálnych partnerov pre projekty pridružených škôl UNESCO,
- vytvorenie vzorového medzinárodného projektu s tematikou kultúrneho dedičstva,
- získanie skúseností a kompetencií v oblasti projektového manažmentu,

- precvičenie si intenzívnej komunikácie v anglickom jazyku,
- zoznámenie sa so zaujímavými ľuďmi a pracovníkmi v kultúrnej oblasti.

Na základe získaných vedomostí a skúseností bude Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO poskytovať poradenstvo a pomoc s prípravou projektu mladým ľuďom, ktorí by mali záujem a nápad na realizáciu takéhoto projektu mládežníckej iniciatívy. Bližšie informácie, príklady a pravidlá pre projekty možno nájsť na webovej stránke www.mladezvakcii.sk.

Ing. Katarína Hatalová

ABDOS 2009

Martin – medzinárodná konferencia, 18. 5. – 21. 5. 2009

V dňoch 18. – 21. mája 2009 sa v priestoroch Slovenskej národnej knižnice uskutočnil 38. ročník medzinárodnej konferencie – Abdos 2009: „Integration durch Information – We like to inform you ...“. Zasadnutia Abdosu sa konajú – na základe dlhoročnej tradície – striedavo vždy jeden rok v Nemecku a druhý rok v niektorej hostiteľskej európskej krajine. Slovensko sa stalo hostiteľskou krajinou rokovania po druhýkrát. Prvýkrát sa podujatie na našom území uskutočnilo v roku 1992 v Bratislave a Martine.

Konferenciu zorganizovala Slovenská národná knižnica v spolupráci s Abdos¹ (Pracovná skupina pre knižnice a dokumentáciu východnej, stredovýchodnej a juhovýchodnej Európy) a Südosteuroopa-Gesellschaft (Spoločnosť pre juhovýchodnú Európu). Oficiálnymi rokovacími jazykmi boli angličtina, nemčina a ruština. S príspevkami vystúpili prednášatelia napr. zo Slovenska, Nemecka, Ruska, Švajčiarska, Rumunska, Srbska.

Podujatie otvorili príhovormi predstavitelia inštitúcií, ktoré ho organizovali: doc. PhDr. Dušan Katuščák za Slovenskú národnú knižnicu, Dr. Liliana Djekovic-Sachs zastupovala Südosteuroopa-Gesellschaft a Dr. Jurgen Warmbrunn Abdos.

Príspevky, ktoré počas rokovania odzneli, boli zaradené do šiestich sekcií.

1. Bibliografie na začiatku 21. storočia

Do tejto sekcie patril aj príspevok Mgr. Petronely Bulkovej Research projects of retrospective bibliography in the University Library in Bratislava, ktorý predniesla autorka tohto článku. Prítomných poinformovala o histórii a činnosti kabinetu retrospektívnej bibliografie v UKB, predstavila ukončené aj rozpracované úlohy oddelenia a prezentovala jeho on-line databázy.

2. Digitalizácia a virtuálne odborné knižnice

Autori príspevkov predstavili niektoré projekty digitalizácie, realizujúce sa v inštitúciách, ktoré reprezentovali.

3. Knihovníctvo a informačné zdroje pre národnostné menšiny

4. Knižná kultúra – dejiny knihy

V tomto bloku vystúpila tiež Mgr. Kamila Fircáková a to s príspevkom Russkije knižnyje i literaturnyje pamiatniki v Universitetskoj biblio-

¹ www.abdos.de

teke. Autorka krátko predstavila jubilujúcu Univerzitnú knižnicu v Bratislave a jej akvizičný program, zohľadňujúci aj poslanie knižnice ako centra slavistických štúdií a zameraný na budovanie fondu slovanských literatúr. Venovala sa realizácii tohto programu na úseku nadobúdania ruskej literatúry a jeho výsledkov za prvé desaťročie existencie knižnice (1919/20 – 1929) a načrtla základné spôsoby a zdroje nadobúdania ruskej literatúry. Prítomných oboznámila s typologickou a obsahovou, resp. odborovo-tematickou skladbou približne štvortisíc zväzkového fondu, vybudovaného v uvedenom období. Pozornosť upriamila aj na knižné diela, týkajúce sa Slovenska a slovenských osobností.

5. Knižovnícka práca dnes a zajtra

6. Vzdelávanie pre knihovníctvo a informačnú vedu

Príspevky, ktoré na konferencii odzneli, budú uverejnené v zborníku.

Podujatie bolo jedinečnou príležitosťou nadviazať kontakty a prezentovať seba, prácu jednotlivca, či celého oddelenia. Škoda, že túto možnosť nevyužili aj pracovníci iných oddelení knižnice. Témy boli rôznorodé a miesto pre svoje príspevky by si našli určite viacerí.

Usporiadatelia si dali na organizácii konferencie naozaj záležať. Poďakovanie patrí najmä pani Agáte Klimekovej, ktorá zabezpečila pre účastníkov bohatý program aj mimo oficiálnej časti rokovania.

Mgr. Lívia Kurucová

SOCIOLOGICKÉ PRIESKUMY V KNIŽNICIACH A ICH PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY

Olomouc – odborný seminár, 19. máj 2009

Knižnice, podobne ako iné inštitúcie, uskutočňujú medzi svojimi čitateľmi rôzne prieskumy spokojnosti s poskytovanými službami. Pokiaľ chce knižnica zlepšovať svoje služby, musí zistiť, kto sú jej používatelia, čo očakávajú a čo potrebujú od knižnice. Formy zisťovania spokojnosti sú dobrým nástrojom komunikácie medzi knižnicou a jej čitateľmi, vrátane verejnosti. Výsledky prieskumu môžu tiež posúdiť účelnosť niektorých služieb či aktivít.

Knižnice vedia, čo sa chcú spýtať, čo chcú zistiť, niekedy však nevedia ako sa spýtať, resp. nie vždy správne formulujú svoje otázky. Aj na tieto metodologické problémy bol zameraný odborný seminár *Sociologické*

priekumy v knižniciach a ich psychologické aspekty, ktoré pripravila 19. mája 2009 v Olomouci Asociácia knižníc vysokých škôl Českej republiky v spolupráci s Knižnicou Univerzity Palackého a Múzeom umenia v Olomouci. Na seminári sa, okrem postupov pri príprave a realizácii prieskumov v knižniciach, štatistického spracovania údajov, psychologických aspektov tejto problematiky, účastníci oboznámili aj so skúsenosťami niektorých knižníc. Prezentácie príspevkov sú prístupné na webovej stránke knižnice.¹⁾

Úvodné vystúpenie pod názvom *Ako postupovať pri príprave prieskumu medzi čitateľmi knižnice* mal Daniel Čermák zo Sociologického ústavu Akadémie vied ČR. Oboznámil účastníkov seminára so základnými metódami a technikami sociologického výskumu. Ich znalosť by mala eliminovať chyby, ktoré môžu knihovníci neznalosťou sociologických postupov urobiť pri formulovaní otázok alebo pri uskutočňovaní prieskumov spokojnosti čitateľov-používateľov so službami knižnice. Autor sa venoval aj vlastnej tvorbe dotazníkov a technikám zberu dát – ankete a prieskumu a ich špecifikám. Apeloval na to, aby si autori prieskumu presne určili, aký cieľ dotazníkom sledujú, čo chcú pomocou neho zistiť a čo dosiahnuť. Podobne je veľmi dôležité správne formulovať otázku, pretože zle formulovaná otázka vedie k jej nepochopeniu alebo k odpovediam na také otázky, ktoré neboli položené.

Daniel Čermák na príkladoch uvádzal správne a nesprávne, resp. nevhodne formulované otázky. Odporúčal pri tvorbe dotazníka alebo ankety použiť výstižné typy otázok a poradiť sa so sociológom, ktorý má skúsenosti s prípravou, zberom a vyhodnocovaním prieskumov. Dôležité je vyhodnotiť reprezentatívnosť ankety, testovať hypotézy a analyzovať odpovede. V tejto súvislosti upozorňujem na príspevok autora *Jak konstruovat a vyhodnocovat průzkumy mezi čtenáři knihoven*, ktorý sa stretol s veľkým ohlasom na konferencii Caslin 2006 a je publikovaný v zborníku z tohto seminára²⁾.

Aj ďalší príspevok – vystúpenie Evy Raiterovej z Filozofickej fakulty Univerzity Palackého pod názvom *Štatistické spracovanie dát* účastníkov seminára zaujal. Zber údajov, ich spracovanie, kontrola, analýza a vypracovanie odporúčaní pre rozhodovanie, opis javov údajmi a transformácia údajov na informácie, to je úloha štatistiky. Štatistika je nástrojom na podporu rozhodovania. Prednášajúca vysvetlila aj niektoré iné základné pojmy, ktoré sa používajú v štatistike, akými sú výberová vzorka, demografická, hospodárska, analytická, induktívna a deskriptívna štatistika, čo je to základný súbor, štatistický popis a čo sú to súbory dát.

Problematike psychologickej interpretácie dát sa venoval v poslednom vystúpení Jan Šmahaj z Filozofickej fakulty Univerzity Palackého. Zaoberal sa osobnosťou respondenta a interpretujúceho, motiváciou a motivačnými stratégiami, time-managementom, stresom a prokrastináciou. V závere vystúpenia sa prednášajúci zameril na niektoré špecifické

dotazníky a ankety, napríklad on-line dotazníky a anketu uskutočnenú prostredníctvom telefónu.

Ďalšie tri príspevky informovali účastníkov o konkrétnych skúsenostiach knižníc. S výsledkami ankety *Kde a ako hľadáte odborné informácie?* oboznámila účastníkov seminára Ludmila Slezáková z hostujúcej knižnice³). Autorka porovnávala v príspevku tri ankety. Prvá anketa prebehla v roku 2000 a otázka znela: *Poskytuje Vám počítač knihovnícke informácie?* V roku 2003 zisťovala knižnica pomocou ankety ďalšie informácie, tentoraz na tému *Využívate elektronické zdroje?* a v roku 2008 sa uskutočnila tretia anketa *Kde a ako hľadáte odborné informácie?* Podľa prednášajúcej by bola ideálna situácia, keby všetky ankety obsahovali tie isté anketové otázky. Vývoj v knihovníctve a informačných technológiách ide tak rýchlo, že otázky v jednotlivých anketách museli byť koncipované podľa aktuálneho stavu. Napriek tomu získala knižnica zaujímavé odpovede.

V ďalšej časti príspevku sa autorka zamerala na anketu z roku 2008, formulovala ciele ankety a analyzovala jej výsledky podľa šiestich okruhov otázok. Zaujímavé sú výsledky z posledného, šiesteho okruhu otázok, v ktorom chcela knižnica zistiť, či používatelia odborných informácií hľadajú informácie aj prostredníctvom vybraných služieb webu 2.0 (YouTube, wiki, RSS, blogy, podcasty). U respondentov je najobľúbenejšia wikipédia. Študenti majú najväčší záujem o YouTube, wiki a blogy, RSS a podcasty využívajú najmä vyučujúci.

Analýza ankety porovnávala aj údaje z predchádzajúcich ankiet. Závery korešpondujú so skúsenosťami ďalších dvoch knižníc, ktorých zástupkyne referovali o svojich prieskumoch, ale aj skúsenostiach UKB. Potvrdilo sa, že sa prehlbujú rozdiely medzi informačným správaním vedeckých pracovníkov, vyučujúcich a doktorandov na jednej strane a študentov na strane druhej. Vysoké percento respondentov nevie, v ktorých databázach majú hľadať informácie, ani aké databázy existujú. Respondenti požadujú školenia, reklamujú nedostatok študijných materiálov. Z hľadiska informačného správania líšia sa aj jednotlivé fakulty, ich študenti a vyučujúci. Zatiaľ čo odborné databázy vyhľadávajú najmä respondenti z oblasti prírodných vied a medicíny, s tlačenými dokumentmi – knihami a periodikami pracujú najmä filozofi, právnici, teológovia, študenti a učitelia pedagogickej fakulty. Taká je aj naša skúsenosť.

V máji 2008 uskutočnila prieskum aj Univerzitná knižnica Západočeskej univerzity v Plzni⁴). O metodike prieskumu, jeho priebehu a výsledkoch referovala riaditeľka knižnice J. Faitová. Podobne ako v prieskumoch iných knižníc, aj cieľom tohto prieskumu bolo zistiť názor používateľov na jednotlivé služby a na jednotlivé prevádzky, aby vývoj v tejto oblasti bol v súlade s požiadavkami používateľov.

Univerzitná knižnica Západočeskej univerzity v Plzni použila, podobne ako v roku 2007 Národní knihovna ČR, webovú službu easy-research, ktorá umožňuje vytvoriť si vlastný dotazník, rozposlať ho respondentom alebo vystaviť na webovom sídle a priebežne získavať výsledky spolu so zostavami alebo výsledky ďalej spracovávať.

So žiadosťou o vyplnenie dotazníka bolo formou e-mailov oslovených 6600 respondentov, z toho viac ako 5500 e-mailov bolo rozposlaných študentom a doktorandom, viac ako 900 zamestnancom a 155 verejnosti. Podobne ako v Národní knihovne ČR, boli čitateľom k dispozícii aj papierové dotazníky. Vyplnené dotazníky prepisovali zamestnanci knižnice do elektronickej verzie.

Výsledky ankety korešpondujú s výsledkami prieskumu v Olomouci alebo s prieskumom uskutočneným na Filozofickej fakulte Masarykovej univerzity – používatelia sú nespokojní najmä s fondmi, sťažujú sa na nedostatok literatúry, výhrady majú k prezenčnému požičiavaniu periodík a niektorých titulov kníh. Knižnica sa snaží získať finančné prostriedky a zlepšiť služby v tých oblastiach, ktoré sa ukazujú ako najkritickejšie. S výsledkami prieskumu oboznámila knižnica vedenie Univerzity. Prieskum sa podľa J. Faitovej zopakuje.

Tretí príspevok tohto bloku bol z knižnice Filozofickej fakulty Masarykovej univerzity⁵⁾. Dôvod na uskutočnenie prieskumu spokojnosti používateľov bol podobný ako v Olomouci a v Plzni – otvorenie sa akademickej komunite a skvalitnenie služieb.

Anketa prebehla od 27. 2. 2007 do 11. 3. 2007. Žiadosť o vyplnenie ankety (takmer 7500) bola rozposlaná e-mailom všetkým študentom Filozofickej fakulty Masarykovej univerzity. Návratnosť bola 22%, knižnica získala 1656 odpovedí. Na stránke Masarykovej univerzity sú uvedené tabuľky a grafy, jednotlivé otázky a grafické vyjadrenia výsledkov ankety, ktoré v poslednom vystúpení analyzovala Lenka Hořínková-Kouřilová. Knižnica reagovala na niektoré návrhy respondentov a podnikla konkrétne kroky na vyriešenie problémov. Ako reakcia na požiadavky čitateľov bolo vytvorené miesto na skupinové štúdium. Respondenti vyjadrili nespokojnosť najmä s čistotou a upratovaním, tento problém knižnica už riešila s pracovníkmi upratovacej firmy. Podobne sa riešila kritika na funkčnosť kopírovacej techniky. Najviac pripomienok bolo na absenciu základnej literatúry vo fonde a malý počet výtlačkov z jedného titulu periodík. Pripomienky, požiadavky a návrhy čitateľov, ako aj stanovisko knižnice, sú súčasťou analýzy prieskumu.

Účasť na seminári bola pre zástupcov z Univerzitnej knižnice v Bratislave (ďalej UKB) veľmi podnetná. V roku 2009 pripravuje UKB anketu spokojnosti používateľov knižnice so službami, ktoré poskytuje. UKB, podobne ako iné knižnice, robí každoročne štatistiku výkonov knižnice, ktorej súčasťou je hodnotenie služieb knižnice a výpožičiek.

Analýza sa publikuje vo výročnej správe. Počet prezenčných a absenčných výpožičiek, prístupy do elektronických databáz, vstupy do webovej stránky knižnice, ako aj počet telefonických a písomných dotazov na jednotlivé služby sa porovnávajú s predchádzajúcimi rokmi a vyvodzujú sa z toho závery.

Mnohé konštatovania však vychádzajú len z osobnej skúsenosti zamestnancov knižnice, nie sú podložené dotazníkovým prieskumom. Prakticky v UKB nevieme podrobnejšie špecifikovať, aké sú záujmy našich používateľov, aké služby preferujú, s čím sú spokojní, čo sa im páči a čo nie. Vieme len, že viac ako 60 % registrovaných čitateľov sú študenti. Automatizovaný knižničný systém a dodržiavanie zákona o ochrane osobných údajov nepovoľujú požadovať od budúcich čitateľov pri registrácii bližšie údaje a informácie.

Už dlhší čas si vedenie knižnice uvedomuje, že je potrebné urobiť prieskum zameraný na informačné správanie používateľov knižnice a využívanie knižničných služieb.

Pre skvalitnenie poskytovaných služieb je potrebná spätná väzba od čitateľov v podobe hodnotenia služieb knižnice. Aby UKB konkurenčne obstála, musí vedieť naplňať potreby a požiadavky svojich čitateľov. Preto je prvoradým záujmom UKB porovnať očakávania, potreby a želania čitateľov a používateľov knižnice, a to na základe spoľahlivých údajov, nie iba na základe skúseností a interpretácií zamestnancov knižnice.

UKB chce využiť skúsenosti Národnej knihovny ČR a použiť s menšími úpravami dotazník, ktorý použili českí kolegovia pri výskume „*Jak hodnotíte služby Národní knihovny ČR?*“⁶). Z výsledkov prieskumu by sme mali podrobnejšie zistiť nielen to, kto sú naši používatelia, aká je ich informačná gramotnosť, aké majú požiadavky a očakávania, aká je ich spokojnosť s UKB a jej službami, ale súčasne by bolo možné porovnanie výsledkov s inými knižnicami. Využitie dotazníka a metodiky Národnej knihovny ČR⁷) je východiskom pre takéto porovnanie. Prieskum by mal byť aj dobrým nástrojom na vzájomnú komunikáciu knižnice s verejnosťou.

¹ <http://www.upol.cz/fakulty/zarizeni-a-sluzby/knihovna-up/aktivity/sociologicke-pruzkumy-2009/>

² ČERMÁK, Daniel. Jak konstruovat a vyhodnocovat průzkumy mezi čtenáři knihoven. In *Caslin 2006 Zpětná vazba aneb děláme to dobře?* [online]. Zborník z 13. medzinárodného seminára, 11. – 15. 6. 2006, Český ráj. Dostupné na internete: <http://www.lib.cas.cz/caslin-2006/program.php>

³ Vyhodnocení ankety „Kde a jak hledáte odborné informace“ [online]. Olomouc: Knihovna Univerzity Palackého, [2009]

http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/knihovna/Dokumenty/VY-HODNOCENI.pdf

⁴ FAITOVÁ, Miloslava – ČINÁTLOVÁ, Zuzana. Hodnocení služeb Univerzitní knihovny“ [online]. Plzeň : Knihovna Západočeské univerzity, [2009] <http://www.knihovna.zcu.cz/hodnoceni.php>

⁵ Vyhodnocení ankety ke spokojenosti studentů – uživatelů se službami Ústřední knihovny FF MU[online]. Brno : Ústřední knihovna FF MU, [2009] http://knihomol.phil.muni.cz/www/anketa07/Anketa_vyhodnoceni_studenti.pdf

⁶ RICHTER, Vít – PILLEROVÁ, Vladana. Měření spokojenosti uživatelů knihovny Výsledky průzkumu uživatelů Národní knihovny ČR. In *Knihovna* [online]. 2007, roč. 18, č. 1, s. 77-98. [cit. 2009-05-29]. Dostupné na internete: <http://knihovna.nkp.cz/knihovna71/richter.htm>. ISSN 1801-3252.

⁷ *Zpráva o výsledcích průzkumu prosinec 2006 – leden 2007 : Jak hodnotíte služby Národní knihovny ČR?* [online]. Praha : Národní knihovna ČR, [2007] [cit. 2007-10-07]. Formát PDF, 40 s. Dostupné na internete: http://www.nkp.cz/files/vysledky_pruzkumu.pdf.

PhDr. Dagmar Kleinová

ZEMIANSTVO NA SLOVENSKU V NOVOVEKU

Martin, konferencia, 8. 6. – 10. 6. 2009

Multietnické Uhorsko, okrem pohnutých dejín, zaujímalo v rámci európskych krajín popredné miesto aj množstvom príslušníkov privilegovanej vrstvy – šľachty, ktorá sa navzájom odlišovala majetkovým postavením a mierou politických práv. Pre obdobie novoveku bolo markantné jej rozdelenie na dve základné skupiny, a to vyššiu (magnates) a nižšiu (nobiles).

Práve nižšej šľachte – zemianstvu, bola venovaná vedecká konferencia, ktorá sa konala v dňoch 8. 6. – 10. 6. 2009 v Martine v priestoroch Slovenskej národnej knižnice. Cieľom organizátorov (SNK, Historický ústav SAV, Slovenské národné múzeum v Martine, Slovenská historická spoločnosť pri SAV, Slovenská genealogicko-heraldická spoločnosť, mesto Martin) bolo vytvorenie programu, ktorý svojím interdisciplinárnym prístupom priblížil rôzne aspekty pôsobenia tejto privilegovanej skupiny vo vymedzenom historickom období.

Zemianstvo zohrávalo v Uhorsku, a zvlášť na území Slovenska, významnú úlohu v stoličnej samospráve, jeho členovia pôsobili ako kráľovskí úradníci i vojaci. Z tohto prostredia pochádzali cirkevní predstavitelia rôznych konfesíí a v neposlednom rade i mecéni vzdelania, kultúry a umenia.

Program konferencie pozostával z viac ako štyroch desiatok odborných prednášok v dvoch základných blokoch, ktoré integrovali jednotlivé polia pôsobenia príslušníkov zemianstva. Prvý blok – *Postavenie, majetky a jednotlivé šľachtické rody*, prostredníctvom dvanástich príspevkov priblížil formovanie a postavenie nižšej šľachty v Uhorsku, Čechách a na Morave. Na konkrétnych príkladoch boli dokumentované aj osudy členov rodov, ich pôsobenie v rôznych sférach politického, hospodárskeho a spoločenského života a poskytli pohľad aj na ich každodenný život. V druhom bloku – *Duchovná a hmotná kultúra strednej šľachty* – sa prelínalo viacero spracovaných motívov a tém. Jednotlivé prednášky poukazovali na význam a možnosti výchovy a vzdelávania, literárne aktivity jednotlivcov a mecenát šľachty v prostredí školstva a vydavateľských aktivít. Predmetom záujmu sa stali aj šľachtické knižnice, ich obsah a budovanie, ako aj postoje zemianstva k národnej otázke, formovaniu jazyka a identity v priebehu 19. storočia, doplnené jeho zobrazením v literárnej tvorbe. Poslednú podskupinu tvorili príspevky prezentujúce zachované hmotné pamiatky v podobe kúrií a kaštieľov a reflexie zemianstva vo výtvarnom umení.

Odborne ladený program konferencie bol doplnený aj prezentáciou novovydanej knihy *Vidiecke šľachtické sídla v Liptovskej stolici a súdobý pohľad na zemianstvo*; tradície či rodovú pamäť priblížil dokumentárny film *Turčianski zemania dnes*. Súčasťou konferencie bolo aj otvorenie výstavy a prednáška na tému *Hmotné pamiatky strednej a nižšej šľachty v zbierkach SNM Martin* v Múzeu slovenskej dediny, prezentujúcej každodenný spôsob zemianskeho života na základe dobových fotografií, odevov a historických artefaktov.

Široký okruh spracovaných tém načrtol nielen významné postavenie zemianstva v historickom kontexte dejín Slovenska, ale zároveň poukázal aj na dôležitosť interdisciplinárne pripravovaných konferencií s cieľom komplexne priblížiť danú tému.

Mgr. Miriam Poriezová

eBOOKS ON DEMAND – A EUROPEAN LIBRARY NETWORK

Program Kultúra 2007 – 2013

Program *Kultúra 2007 – 2013* manažuje a implementuje Výkonná agentúra pre vzdelávanie, audiovizuálny sektor a kultúru (EACEA). Cieľom programu je podpora kultúrnej spolupráce v Európe zameranej na sprístupňovanie kultúrneho dedičstva. Program poskytuje možnosti financovania pre najrôznejšie aktivity podporujúce ideu európskeho občianstva. Prioritami programu sú najmä medzinárodná mobilita kultúrnych agentov, cirkulácia umeleckých a kultúrnych diel, medzikultúrna výmena a medzikultúrny dialóg.

GR pre vzdelávanie a kultúru

Program Kultúra

V kontexte odporúčaní i2010 sa v knižniciach európskych krajín rozbieha systematická digitalizácia a sprístupňovanie kultúrneho dedičstva. Vzhľadom na obrovský rozsah fondov bude trvať niekoľko desaťročí, kým budú všetky knihy, časopisy a ďalšie knižničné materiály dostupné v digitálnej forme. Používatelia knižníc, výskumníci, študenti a ďalší čitatelia však potrebujú z profesionálnych alebo osobných dôvodov prístup k historickým knihám „tu a teraz“.

Tento fakt sa stal východiskom na predloženie návrhu na pokračovanie projektu eTen *Elektronická kniha na objednávku (EOD)* v rámci programu Kultúra (2007 – 2013) s úplným názvom *eBooks on Demand – A European Library Network (eKnihy na objednávku – Európska sieť)*. EOD predstavuje elektronickú službu zameriavajúcu sa na konverziu tradičnej knihy do elektronickej podoby s následným sprístupnením širokej verejnosti.

EACEA začiatkom roku 2009 schválila (na druhý pokus) projekt ďalšieho rozvoja služby EOD a poskytla grant na obdobie štyroch rokov od 1. 5. 2010 do 30. 4. 2013. Na projekte, ktorý koordinuje Knižnica univerzity v Innsbrucku, sa zúčastňuje 18 európskych knižníc z 10 krajín EÚ: Národná knižnica Estónska v Talline, Národná a univerzitná knižnica Slovinska v Lubľane, Knižnica univerzity vo Viedni, Národná Széchényiho knižnica v Budapešti, Knižnica univerzity v Grazi, Knižnica univerzity v Regensburgu, Moravská zemská knižnica v Brne, Štátna a univerzitná knižnica v Drážďanoch, *Univerzitná knižnica v Bratislave*, Kráľovská knižnica v Kodani, Národná knižnica Portugalska, Bavorská štátna knižnica, Knižnica Ernst-Moritz-Arndtovej univerzity v Greifswalde,

Štátna technická knižnica v Prahe, Knižnica maďarskej akadémie vied, Medziuniverzitná knižnica pre medicínu v Paríži, Vedecká knižnica v Olomouci a Knižnica Humboldtovej univerzity v Berlíne.

Projekt *eKnihy na objednávku* – *Európska sieť (EOD)*

Projekt *EOD* má v intenciách programu Kultúra (2007-2013) tieto ciele:

- rozšíriť sieť EOD o nových členov z európskych krajín tak, aby v priebehu niekoľkých rokov bola „každá kniha vydaná v Európe medzi 1500 a 1900“ dostupná na objednávku prostredníctvom digitalizačnej služby EOD,
- prezentovať EOD ako model najlepšej praxe európskej spolupráce, školiť a inštruovať partnerov z knižníc, archívov, múzeí a ďalších kultúrnych inštitúcií ako iniciovať, manažovať a prevádzkovať mnohonárodnú službu založenú na moderných informačných technológiách,
- podporovať kultúrny dialóg čitateľov a používateľov historických kníh na báze jestvujúcich sociálnych sietí Web2.0 ako sú Wikipedia, LibraryThing alebo Goodreads, publikovať základné informácie o vybratých historických knihách tak, aby zainteresovaní čitatelia z celého sveta mohli navzájom komunikovať, vymieňať si informácie a zdieľať čitateľské zážitky – nezávisle na ich zázemí a mieste,
- zaviesť novú elektronickú knižnično-informačnú službu, ktorej obsahom bude komplexný servis od vyhľadania, objednania a skenovania dokumentu, vrátane grafických úprav, elektronickej platby až po doručenie tradičnej tlačenej knihy na adresu objednávateľa. Knihy, ktoré sa v rámci procesu digitalizácie vytlačia, budú ďalším záujemcom dostupné prostredníctvom elektronického kníhkupectva Amazon.com.

Na splnenie týchto cieľov sa v projekte definuje 6 základných aktivít A1 – A6.

Aktivita A1: Rozšírenie EOD siete

Zámerom aktivity A1: Rozšírenie EOD siete, je rozšíriť projekt aspoň o dve desiatky nových členských knižníc, prednostne spomedzi 17 doposiaľ nezapojených krajín EÚ. Tieto knižnice by mali uzatvoriť s koordinátorom v Innsbrucku bilaterálnu zmluvu a pripojiť sa do siete ako asociovaný člen. Predpokladá sa, že v 2013 bude sieť EOD tvoriť 40 – 60 partnerov.

V kontexte cirkulácie umeleckých a kultúrnych diel sa očakáva, že v priebehu štyroch rokov bude v rámci služby k dispozícii 3000 – 4000 historických kníh. Očakávajú sa tieto výkony a výstupy:

- kontaktuje sa niekoľko stoviek knižníc s návrhom na prístup do projektu,
- sieť sa rozšíri aspoň o 20 členských knižníc, priblíži sa k službe celoeurópskeho rozsahu,
- realizuje sa približne 10000 objednávok historických PDF eKníh,
- niekoľko desiatok tisíc ľudí využije digitalizované knihy v digitálnych knižniciach siete EOD.

Aktivity A2: EOD Workshopy a A3: EOD Otvorené dni

Zámerom aktivít A2: EOD Workshopy a A3: EOD Otvorené dni je podpora mobility pracovníkov sektoru kultúrneho dedičstva. Služba EOD sa bude prezentovať ako príklad najlepšej praxe aj pre ostatné inštitúcie kultúrneho dedičstva v Európe. Snahou bude oboznámiť partnerov s organizačným a technickým pozadím a motivovať ich na zavedenie služieb nového typu. Workshopy by sa mali konať dvakrát ročne v partnerských knižniciach alebo v rámci národných, či medzinárodných podujatí. Mali by osloviť vyše 1000 aktérov. Otvorené dni sa majú konať raz do roka v každej zo zapojených knižníc, čo predstavuje spolu 80 akcií v 10 krajinách za účasti 2000 – 4000 záujemcov. Očakávajú sa tieto výkony a výstupy:

- uskutoční sa 8 európskych workshopov vo vyspelých knižniciach a krajinách,
- uskutoční sa 80 otvorených dní v knižniciach na 21 miestach,
- osloví sa a pozve niekoľko tisíc kultúrnych inštitúcií, najmä knižníc, archívov, múzeí, ale aj administratívnych zložiek,
- vypracujú a sprístupnia sa správy z uvedených podujatí a ich vyhodnotenia.

Aktivity A4: Web2.0 Služby a A5: Web2.0 Obsah

Zámerom aktivít A4: Web2.0 Služby a A5: Web2.0 Obsah je posilnenie medzikultúrneho dialógu prostredníctvom služieb Web2.0. Tieto experimentálne a inovatívne aktivity sa opierajú o názor, že kultúrne inštitúcie by nemali prostredníctvom internetu svoj obsah iba sprístupňovať, ale aktívne ho poskytovať cez platformy sociálnych sietí, ktoré zdieľa čoraz väčší podiel používateľov. Systém EOD sa má obohatiť o novú e-službu, ktorá zabezpečí pri generovaní e-knihy publikovanie základných informácií vo Wikipedii, LibraryThings a pod.

Očakávajú sa tieto výkony a výstupy:

- vyvinie sa SW na poloautomatickú transformáciu údajov z EOD centrálnej databázy do najmenej 3 aplikácií Web2.0 (Wikipedia, LibraryThing a Goodreads),
- integruje sa najmenej 10% digitalizovaných historických kníh do stránok Web2.0,
- vyhodnotia sa údaje prevádzkovateľov webových sídel a spracujú sa správy o aktivitách používateľov,
- stránky z obsahom EOD navštívi niekoľko tisíc používateľov.

Aktivita A6: Plán rozširovania a komunikácia

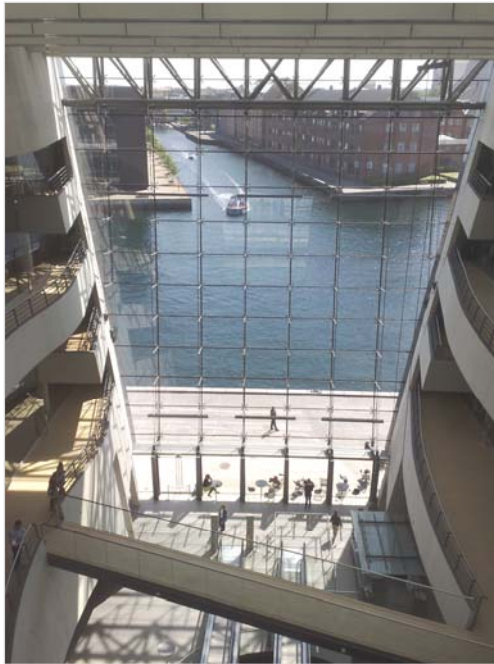
Zámerom aktivity A6: Plán rozširovania a komunikácia je organizačná a logistická podpora všetkých projektových aktivít. Zahŕňa efektívnu štruktúru riadenia projektu, prácu s cieľovými skupinami a komunikačné metódy. Hlavnými cieľovými skupinami sú: knižnice a pamäťové inštitúcie (kandidáti na členstvo v sieti alebo poskytnutie know-how), najširšia verejnosť (čitatelia a používatelia historických kníh, záujemcovia o digitálne verzie dokumentov) a výskumníci (profesionáli, ktorí používajú historické knihy na vedecké a/alebo pedagogické účely).

EACEA poskytla na podporu riešenia projektu na obdobie štyroch rokov grant v objeme 1 815 226 € na úrovni 50% kalkulovaných nákladov. Znamená to, že každý z partnerov vloží do projektu rovnakú sumu, akú dostane vo forme personálnych kapacít a prevádzkových nákladov. Rozpočet pre UKB (zaokrúhlené v EUR):

Personálne náklady/r.	Cestovné náklady/r.	Aktivity /r.	Nepriame náklady/r.	Audit	Ročné náklady	Celkové náklady	Príspevok EC	Vlastný príspevok
20 000	3 000	1 000	1 200	426	25 626	102 504	51 252	51 252

Kick-off meeting Kodaň

V dňoch 14. a 15. mája 2009 sa uskutočnilo úvodné stretnutie partnerov projektu EOD. Konalo sa v Kráľovskej knižnici v Kodani. Program sa zamerával na rozpracovanie plánovaných aktivít A1-A6 ako aj na administratívne, finančné a organizačné zabezpečenia riešenia projektu.

Vstupná hala Kráľovskej knižnice v Kodani

V troch pracovných skupinách sa formou „brainstormingu“ podrobne analyzovali, objasňovali a konkretizovali jednotlivé balíky aktivít (A2+A3, A4+A5, A6) a postupy ich realizácie.

Vzhľadom na podielové financovanie bude treba venovať osobitnú pozornosť výkazníctvu a vyváženému čerpaniu rozpočtu počas nasledujúcich štyroch rokov realizácie. Vyžadujú sa mesačné pracovné výkazy prác na projekte a raz za pol roka priebežná správa o aktivitách a čerpaní rozpočtu. Na projekt možno zamestnať dodatočný personál alebo využiť jestvujúce kapacity. Na nepriame náklady je stanovená režijná sadzba 5,1%. Ostatné finančné prostriedky sú určené na podporu plánovaných aktivít, tlač informačných materiálov, preklady, cestovné na workshopy a konferencie spadajúce do kontextu projektu.

Novým komponentom systému EOD je súborný katalóg EOD. Prototyp pracuje s formátom DC a využíva systém Lucene na indexáciu a vyhľadávanie. Základ sa vytvoril dávkovým importom katalógových údajov z formátov MAB a MARC, pripravujú sa nástroje na automatickú aktualizáciu a harvesting (Z39.50, X-Server). Katalóg poskytne priame linky na objednávku POD.

Podrobne sa diskutovalo o novej službe Print on demand (tlač na objednávku). V súčasnosti sa takto dajú spracovať len textové knihy, pričom je limitované minimum a maximum strán. Problémové sú prílohy kníh, ktoré sú vo väčšom formáte ako kniha. Tlač prebieha v priebehu troch dní, z toho, čo sa naskenuje v rámci EOD. Ročný poplatok za

využívanie služby knižnicou je 500 EUR, používateľ platí základný poplatok 6 € a 0,02 € za stranu plus poštovné.

Your requested title

Die Kämpfe in Südtirol und im angrenzenden Gebiete von Venetien und der Lombardei von 1701 bis 1866
Lütgendorf, Kasimir von. Seidel, 1911. 213 p.

PDF eBook
The book will be scanned and made available in PDF format. Platform independent and easy to use. The original layout of the book is combined with automatically recognised text (OCR), if possible. Search & find, copy & paste. EUR [44.08](#)

In addition:

Print on Demand
Have a book in your hands! The book will be reprinted in classic paperback and sent right to you. EUR [10.26](#)

Available payment options:

[Proceed](#)

Objednávkový formulár POD

V bloku EOD a ostatné EU projekty sa pozornosť zamerala na prepojenie s projektom EuropeanaConnect, kde sa predpokladá automatické dodávanie metaúdajov digitalizovaných kníh do portálu Europeana (ochranná lehota sa stanovila na 3 mesiace). Prepojenie na dokument vyžaduje identifikátor PURL, dočasne možno využiť URN server Univerzity v Innsbrucku.

V kontexte EÚ sa pri projekte ARROW budú posudzovať aj otázky autorských práv k naskenovaným dokumentom, sieť EOD má poslúžiť na otestovanie nástrojov a metód, ktoré sa pripravujú v rámci tohto projektu.

Perspektívy projektu EOD podporuje aj súčasný trend rozvoja a rozširovania čítačiek e-kníh. Zariadenia sú cenovo dostupné a postupne si získavajú čoraz viac používateľov. e-knihy produkované službou EOD sú vďaka spôsobu spracovania (OCR, layout) dobre použiteľné na týchto typoch koncových zariadení, vrátane osobitnej cieľovej skupiny zrakovo postihnutých používateľov.

Úlohy a zámery UKB

Aktívna účasť v projekte EOD je príspevkom UKB k realizácii Stratégie slovenského knihovníctva na roky 2008 – 2013 : **Strategická úloha č. 3, Knížnično-informačné služby, Priorita 3.8** – „Rozvinúť a dobudovať celoštátne siete na zabezpečovanie operatívnych elektronických knižničných služieb, osobitne systém elektronického zasielania dokumentov a systém digitalizácie kníh na objednávku a začleniť tieto služby do existujúcich a budovaných systémov verejných knižnično-informačných služieb v EÚ.“ Nadväzuje na takmer desaťročné skúsenosti v oblasti digitalizácie knižničných dokumentov a najmä na prvú úspešnú etapu projektu EÚ eTen EOD, ktorý sa realizoval v rokoch 2006 – 2008 v rámci medzinárodného konzorcia 13 knižníc. Po úspešnom závere projektu v júni 2008 sa služba poskytuje bez geografického obmedzenia. V roku 2008 sa vyhotovilo 35 e-kníh a spracovalo sa 78 ročníkov historických periodík. EOD sa využíva aj ako špecializovaná služba pre zrakovo znevýhodnených používateľov. Vďaka podpore Nadácie VÚB a spolupráci so Slovenskou knižnicou pre nevidiacich sa vyhotovilo 77 elektronických kníh na objednávku.

Robotický skener

Elektronická kniha na objednávku je prvou úplne elektronickou službou pre verejnosť – od objednávky až po zaplatenie služby (e-služba IV úrovne). Je kandidátom na splnenie jedného z cieľov OPIS **Prioritná os 5.2. Rozvoj pamäťových a fondových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry** – indikátor pokroku: počet on-line dostupných služieb v kultúre. V roku 2009 sa predpokladá dobudovanie a spustenie rutinej

prevádzky špecializovanej linky na operatívnu digitalizáciu, ktorá pozostáva z previazaného súboru technických a softwarových komponentov. Konfigurácia by sa mala rozšíriť o produkčný robotický skener viazaných predlôh, veľkoformátový plošný a/alebo planetárny skener, komponenty zostavy riadiaceho servera a špeciálne programové moduly na riadenie pracovného postupu, spracovanie digitálnych obrazov, uchovávanie a sprístupňovanie digitalizovaných dokumentov.

Veľkoformátový plošný skener

Takto vybudované pracovisko môže byť príkladom dobrej praxe na vybudovanie celoštátnej siete operatívnych digitalizačných služieb s produkčnými pracoviskami v knižniciach rezortu (SNK, ŠVKBB, ŠVKP, ŠVKK, SKN) a prípadne aj v ďalších knižniciach a pamäťových inštitúciách SR.

Výhrada: Tento projekt bol financovaný s podporou Európskej Komisie. Táto publikácia reprezentuje výlučne názor autorov a Komisia nezodpovedá za akékoľvek použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii.

Ing. Alojz Androvič, PhD. – Mgr. Tomáš Fiala

Ing. Diana Džavíková, tohtoročná absolventka Obchodnej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave, odbor obchodný manažment, realizovala v priestoroch Univerzitnej knižnice v Bratislave prieskum, ktorý bol súčasťou jej diplomovej práce s názvom Komunikačná stratégia Univerzitnej knižnice v Bratislave.

Uvádzame jednu jej časť.

PRIESKUM VNÍMANIA KOMUNIKAČNÝCH NÁSTROJOV UKB

Cieľom tohto prieskumu bolo zistiť vnímanie komunikačných nástrojov UKB z dvoch uhlov pohľadu. Prvým je pohľad odborníkov – zamestnancov UKB na schopnosť komunikovať výnimočnosť svojej organizácie a mieru tejto komunikácie. Protipólom je pohľad a názor tých, ktorí využívajú knižnično-informačné služby UKB, teda používateľov.

Tento prieskum bol realizovaný v dvoch segmentoch:

1. segment – zamestnanci UKB – odborníci,
2. segment – používatelia UKB – laická verejnosť.

Metódy

➤ *Osobný hĺbkový rozhovor.* Na prieskum v segmente odborníkov bola použitá metóda osobného hĺbkového rozhovoru, ktorého scenár bol spracovaný do dotazníkovej formy v tlačenej podobe. Cieľom osobného rozhovoru bolo získať detailné súvislosti a hlbší pohľad do problematiky, ktorá bola predmetom dotazníka. Do prieskumu boli oslovení vybraní vedúci pracovníci a uskutočnil sa v priestoroch UKB na jednotlivých oddeleniach v trvaní jedného týždňa v mesiaci marec 2009. Dôvodom, prečo tento prieskum nebol realizovaný plošne medzi všetkými pracovníkmi UKB je fakt, že problematika riadenia a stratégie komunikácie knižnice je v kompetencii úzkeho okruhu pracovníkov, ktorí zároveň riadia alebo sú súčasťou úsekov zabezpečujúcich služby pre používateľov a styk s nimi. Účelom tohto prieskumu bolo zistiť, aké nástroje využíva UKB na komunikovanie s verejnosťou, ktoré faktory sú najdôležitejšie pri komunikovaní jedinečnosti organizácie, aká je úloha knihovníka v komunikácii a tiež priblížiť predstavy a názory na zlepšenia v oblasti komunikácie. Zistené poznatky poslúžili ako podklad pri koncipovaní návrhov komunikačnej stratégie.

➤ *Štandardizované dopytovanie.* Na účely tohto prieskumu bol vytvorený anonymný štandardizovaný dotazník. Prieskum sa uskutočnil vo verejne prístupných priestoroch UKB a prebiehal 2 týždne v mesiaci marec 2009. Dotazníky boli distribuované do jednotlivých študovní, voľných

výberov, kabinetov, kde ho konzultanti rozdávali používateľom. Vyhodnotenie prieskumu poskytlo poznatky o známosti služieb a miere ich využívania, pohľad na knihovníkov a ich prístup vo vzťahu k používateľom a mieru efektívnosti a účinnosti použitých nástrojov komunikačnej politiky pri oslovovaní verejnosti.

Prieskum v segmente pracovníkov UKB

Na prieskume sa zúčastnilo 10 vedúcich pracovníkov, ktorí predstavujú vzorku rôznych odborov knižnično-informačných činností v rámci UKB s dôrazom na odbory, ktoré zabezpečujú služby pre používateľov. V rámci úseku generálneho riaditeľstva sa do prieskumu zapojilo oddelenie metodiky a Multifunkčné kultúrne centrum; v rámci úseku knižničnej činnosti sa zapojil odbor knižničných služieb a odbor knižničných fondov; v rámci úseku elektronizácie a integrácie sa zapojil odbor súborných katalógov, odbor knižnično-informačných systémov a odbor digitalizácie.

Štruktúru dotazníka tvoril sprievodný list, demografické údaje – charakteristika respondenta, pokyny na vyplňovanie a samotný prieskum, ktorý obsahoval 10 otázok, z toho 4 otvorené a 6 uzavretých. Charakteristika respondenta obsahovala údaje o veku, počte odpracovaných rokov v UKB a pracovné zaradenie.

Výsledky prieskumu

Dotazník vyplnilo 9 pracovníkov UKB v nasledovnej štruktúre podľa veku, počtu odpracovaných rokov v UKB a pracovného zaradenia:

Z hľadiska vekovej kategórie: Z hľadiska pracovného zaradenia:

- 1 pracovník: 20 – 30   6 vedúcich pracovníkov na úrovni odboru
- 1 pracovník: 30 – 40   3 vedúci pracovníci
- 7 pracovníkov: nad 50

Podľa počtu odpracovaných rokov v UKB:

- 2 zamestnanci: 0 – 5 rokov
- 1 zamestnanec: 6 – 10 rokov
- 2 zamestnanci: 11 – 15 rokov
- 1 zamestnanec: 16 – 20 rokov
- 2 zamestnanci: 21 – 30 rokov
- 1 zamestnanec: nad 30 rokov

Počas stretnutia s respondentom prebiehal aj osobný hĺbkový rozhovor, v ktorom boli odpovede na uvedené otázky rozvinuté do širších súvislostí a okrem týchto otázok boli podľa odpovedí respondentov kladené aj podotázky smerované na oblasť služieb UKB; na konkurencieschopnosť UKB na trhu knižnično-informačných služieb vedeckých knižníc; na zamestnancov, ich schopnosti v komunikácii s používateľom.

Otázka č. 1: Charakterizujte stupeň známosti o službách, ktoré UKB poskytuje.

Cieľom tejto otázky bolo zistiť nakoľko sú služby UKB známe širokej verejnosti, používateľom aj potenciálnym používateľom, podľa názoru odborníkov, vzhľadom na využívanie jednotlivých služieb v súčasnosti a s ohľadom na komunikačné aktivity UKB. Stupeň známosti bol vyjadrený percentuálnou škálou: vynikajúca = 100 – 85%, veľmi dobrá = 84 – 70%, dobrá = 69 – 50%, nie dostatočná = 49 – 30%, takmer žiadna = 29 – 0% a posledná možnosť – neviem posúdiť.

Zistené výsledky: Známosť služieb na verejnosti pokladá nadpolovičná väčšina odborníkov za priemernú t.j. dobrú, traja respondenti uviedli vynikajúcu alebo veľmi dobrú známosť, najmä medzi študentmi vysokých škôl a univerzít, pedagógmi a výskumnými pracovníkmi, vedec-kými pracovníkmi v oblasti spoločenských a prírodných vied a seniormi. Respondenti, ktorí sa vyslovili za názor vynikajúcej alebo veľmi dobrej známosti uviedli tieto zdôvodnenia:

- o UKB má strategickú polohu – nachádza sa v historickom centre Starého mesta, ktoré možno pokladať za centrum spoločenského života Bratislavy,
- o dlhoročná história a tradícia, tento rok je to 90 rokov, čo pôsobí na trhu knižnično-informačných služieb,
- o UKB disponuje rozsiahlym knižnično-informačným fondom a poskytuje široké spektrum služieb pre rôzne skupiny používateľov.

Otázka č. 2: Ktoré aktivity by podľa vás mohli zvýšiť informovanosť o službách knižnice?

Význam otázky spočíva v hľadaní nových alebo neobjavených príležitostí na zvýšenie informovanosti o UKB a službách, ktoré poskytuje. Táto otázka bola skoncipovaná ako otvorená s možnosťou voľnej odpovede.

Zistené výsledky: Na podporu informovanosti o službách by, podľa názoru odborníkov, bolo treba najmä:

- o rozvinúť plánovitú propagáciu v médiách, a to v tlačенých médiách ako aj elektronických oznamovacích prostriedkoch,
- o skvalitniť PR,

- o zintenzívniť spoluprácu s pedagógmi vysokých škôl, univerzít a stredných škôl a zvýšiť informovanosť študentov prostredníctvom informatickej výchovy,
- o venovať väčšiu pozornosť organizovaniu seminárov, prezentácií a projektov orientovaných na používateľov, s cieľom informovať ich o všetkých možnostiach, ktoré sú pre nich v UKB dostupné,
- o podporiť poskytovanie kvalitných a relevantných informácií organizovaním pravidelných školení pre konzultantov a ostatných pracovníkov služieb s povinnou účasťou,
- o zaradiť viac informácií na web stránku UKB,
- o vytvoriť prezentáciu v Second Life (ďalej len „SL“).

SL je 3D virtuálny svet, ktorý je kompletne vytvorený a vlastnený jeho obyvateľmi. Sprístupnený bol v roku 2003 a odvtedy sa neuveriteľne rýchlo rozrastá, jeho dnešný počet registrovaných používateľov tvorí neuveriteľných 7 070 579 ľudí zo všetkých kútov sveta. Tento svet založila a prevádzkuje na svojich serveroch americká spoločnosť Linden Lab. Pre firmy či organizácie analyzuje spoločnosť možnosti a potenciál virtuálneho sveta SL. V ponuke je zahrnuté:

- profesionálne integrovanie reálnych organizácií do prostredia, možnosť kúpy či prenájmu pozemku a vytvorenie reprezentatívnej budovy,
- poradenstvo v oblasti marketingu,
- budovanie firemných sídel,
- vytváranie produktov.

V SL je spoločnosť predstavená a prezentovaná verejnosti. Je to výborný nástroj na budovanie podnikovej identity. O organizácii sa môžu dozvedieť zahraničné spoločnosti a investori. Tým je možné rozšíriť svoju pôsobnosť aj na zahraničné trhy. Spoločnosť má tiež možnosť vybudovať zákaznícke centrum priamo vo virtuálnom svete. ¹

Dvaja respondenti uviedli, že doposiaľ vyvíjané aktivity sú dostačujúce a jeden sa vyjadril, že UKB by mala viac registrovaných používateľov, keby znížila poplatky.

Otázka č. 3: Ktoré z uvedených oblastí by ste označili za silné stránky Vašej knižnice?

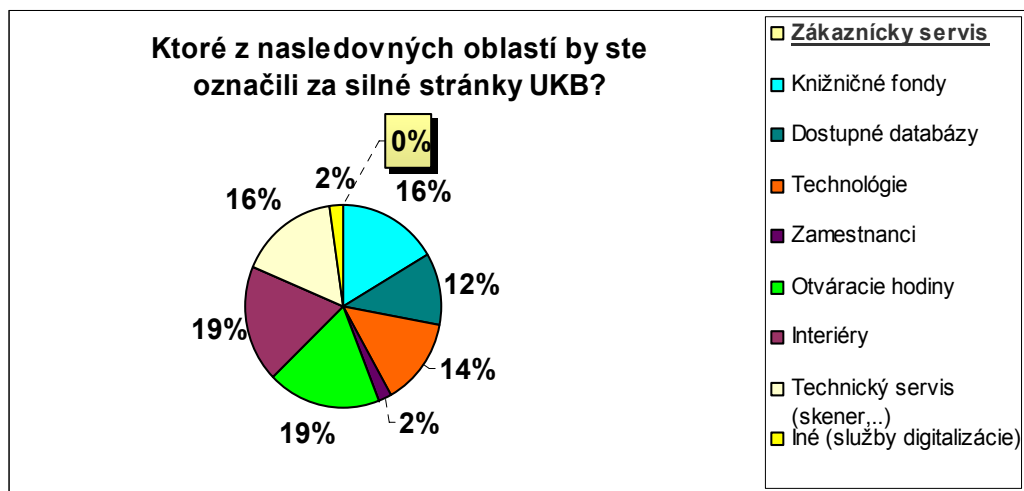
Cieľom tejto otázky bolo zistiť, aká je konkurencieschopnosť UKB a čo je dôvodom voľby registrácie v UKB. Respondent mal na výber

¹ spracované podľa: <http://www.secondlife.cz>, citované dňa 1.4.2009

z týchto možností: zákaznicky servis, knižničné fondy, dostupné databázy, technológie, zamestnanci, systém riadenia, otváracie hodiny, interiéry, finančné zdroje a technický servis.

Zistené výsledky: Väčšina odborníkov uviedla ako silné stránky knižnice citlivo riešené interiéry a otváracie hodiny. Vysoko boli ohodnotené aj knižničné fondy, technický servis, technológie a dostupné databázy. Ani jeden respondent neuviedol ako silnú stránku UKB zákaznicky servis, teda spôsob poskytovania služieb zamestnancami knižnice, ochotu a vnímavosť k potrebám používateľov.

Graf č. 4 – Silné stránky UKB

Zdroj: vlastné spracovanie

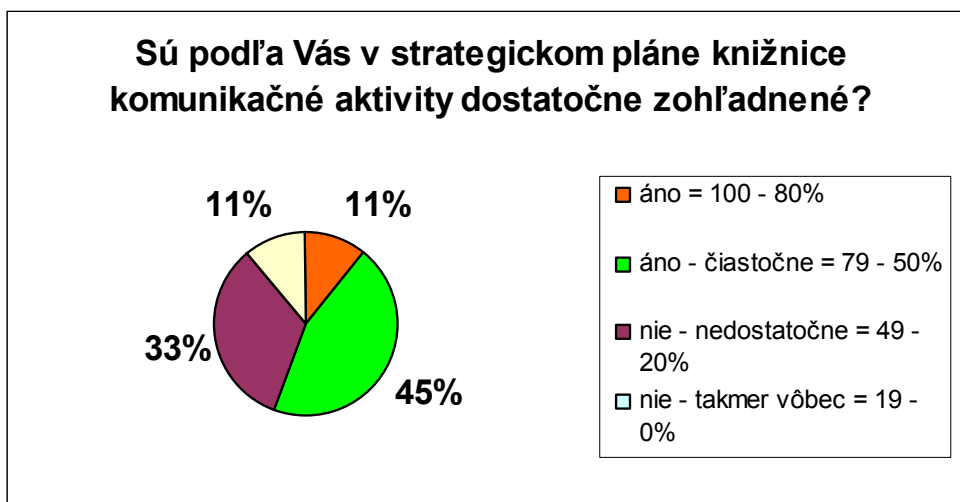
Otázka č. 4: Sú podľa vás v strategickom pláne knižnice komunikačné aktivity dostatočne zohľadnené?

Otázka bola položená so zámerom zistiť, v akej miere sa oblasti komunikácie venuje v strategickom pláne knižnice pozornosť. Stupeň zohľadnenia je opäť vyjadrený percentuálnou škálou: áno = 100 – 80%, áno – čiastočne = 79 – 50%, nie – nedostatočne = 49 – 20%, nie – takmer vôbec = 19 – 0%, prípadne neviem posúdiť.

Zistené výsledky: V strategickom pláne sú podľa odpovedí 4 odborníkov komunikačné aktivity čiastočne zohľadnené, 3 odborníci odpovedali, že sú zohľadnené nedostatočne. Vytvorenie samostatného marketingového oddelenia v UKB, ktoré by zastrešovalo komunikáciu, nie je okrem iného možné v dôsledku nedostatočného počtu pracovníkov. MK SR znížilo v roku 2008 stav zamestnancov na plný pracovný úväzok z pôvodných 264 na 243. Keďže v UKB musí byť zabezpečené fungovanie poskytovania knižnično-informačných služieb v rámci otváracích hodín, ktoré sú v najviac využívaných priestoroch dostupné od 9.00 hod. do

21.00 hod., musí mať UKB k dispozícii dostatok zamestnancov na tieto činnosti.

Graf č. 5 - Sú podľa vás v strategickom pláne knižnice komunikačné aktivity dostatočne zohľadnené?

Zdroj: vlastné spracovanie

Otázka č. 5: Kto alebo čo podľa vás predstavuje najväčšiu konkurenciu UKB?

Kto alebo čo podnecuje knižnicu k zlepšovaniu svojich služieb a prístupu k používateľom? Táto otázka bola skoncipovaná ako otvorená s možnosťou voľnej odpovede.

Zistené výsledky: Podľa názorov 7 odborníkov najväčšiu konkurenciu a zároveň výzvu predstavuje pre UKB internet:

- vyhľadávacie nástroje a pomocou nich prístupné množstvo informácií,
- čierne trhy s množstvom digitalizovaných kníh, ktoré si používatelia navzájom sprístupňujú,
- vzdialený prístup do databáz prostredníctvom internetu; vďaka komfortu, ktorý poskytuje používateľom, nemusia UKB fyzicky navštíviť.

Konkurenciou, podľa názoru odborníkov, môžu byť vedecké a akademické knižnice, ktoré sú veľkosťou i tematickým rozsahom knižničného fondu a poskytovanými službami príbuzné UKB. Najmä odborníci uvádzali Slovenskú národnú knižnicu v Martine, Štátnu vedeckú knižnicu v Košiciach a Centrum vedecko-technických informácií SR a tiež mestské knižnice, ktoré môžu konkurovať organizáciou rôznych podujatí pre všetky skupiny používateľov.

Otázka č. 6: Ktorú zo služieb UKB využíva podľa vás len málo používateľov?

Cieľom tejto otázky je odhaliť nedostatky v informovanosti, prístupe, komunikácii smerom k používateľom.

Zistené výsledky: Málo využívanou službou je vyhľadávanie v sieti licencovaných databáz. Dôvodom sú podľa respondentov:

- nízka informačná gramotnosť používateľov,
- spokojnosť používateľov s informáciami dostupnými na internete,
- nízke nároky pedagógov na študentov.

Druhou najčastejšie spomínanou službou v súvislosti s malým stupňom využívania je služba elektronická kniha na objednávku – EoD (E-book on demand). Jednak je to pomerne nová služba v portfóliu UKB a s tým súvisí zatiaľ slabá informovanosť používateľov o možnosti jej využitia a jednak je finančne náročnejšia ako klasické služby.

Otázka č. 7: Ktoré z uvedených nástrojov využíva UKB na komunikovanie s potenciálnou alebo existujúcou cieľovou skupinou?

Respondent mal na výber z týchto kategórií: informačné brožúry, inzeráty, reklama na vonkajších reklamných plochách, reklamné správy v rádiách a TV, vlastné periodiká a výročné správy, webová stránka, cielené e-maily, tlačové správy denníkom a časopisom, usporadúvanie spoločenských, výchovných, kultúrnych akcií, prípadne iné. Výsledné odpovede boli zdrojom inšpirácie pri návrhoch na komunikačnú stratégiu.

Zistené výsledky: Komunikačné nástroje, ktoré UKB využíva, sa rozdeľujú podľa ich orientácie na interné alebo externé. Do nástrojov na oslovenie širokej verejnosti (v rámci nej aj registrovaných používateľov) patria:

- Všetkými odborníkmi uvedená webová stránka.
- Články o činnosti knižnice uverejnené v tlačенých a elektronických periodikách, tiež podporné reklamné prostriedky umiestnené na vonkajších plochách UKB, kde je to umožnené.
- 7 respondentov uviedlo organizovanie spoločenských, výchovných a kultúrnych akcií.
- Správy v rádiách alebo TV.
- Uvedené ako iné: pozvánky, plagáty umiestnené na informačných stojanoch, exkurzie.

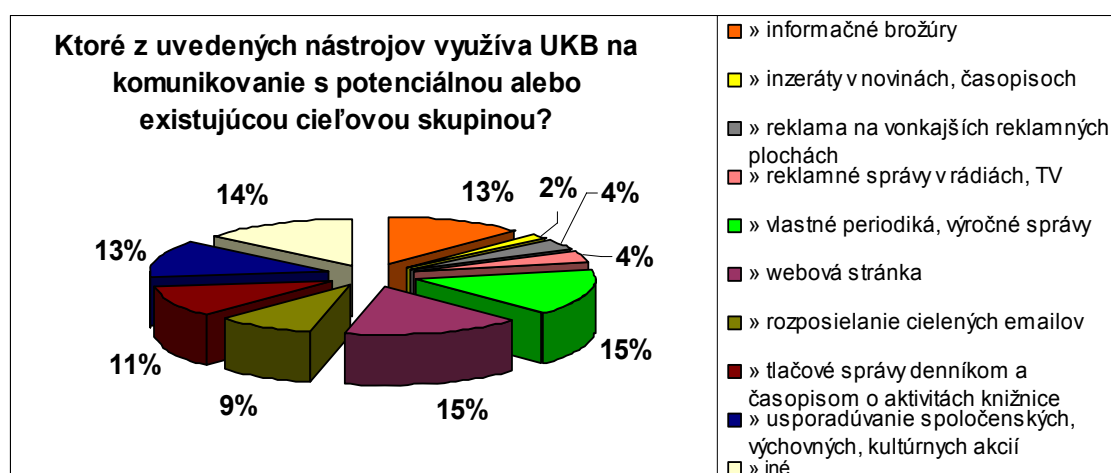
Nástroje slúžiace na komunikáciu s registrovanými používateľmi:

- Informačné brožúry dostupné podľa druhu na rôznych miestach knižnice.
- Cílené e-maily oznamujúce vrátenie rezervovaného dokumentu, upozorňujúce na prekročenie výpožičnej lehoty, na novinky, v prípade záujmu používateľa.

Do nástrojov na komunikáciu v rámci organizácie odborníci zaradili:

- Tvorbu výročnej správy, ktorú majú povinnosť zostavovať.
- Vydávanie vlastných periodík.

Graf č. 6 – Nástroje komunikácie

Zdroj: vlastné spracovanie

Otázka č. 8: Je podľa vás samotný knihovník súčasťou komunikácie knižnice?

Cieľom tejto otázky je zistiť, aký je pohľad knihovníkov na vlastných kolegov v procese poskytovania služieb. Respondenti odpovedali v škále: áno = 100 – 80%, áno – čiastočne = 79 – 50%, nie – nedostatočne = 49 – 20%, nie – takmer vôbec = 19 – 0% alebo neviem posúdiť.

Zistené výsledky: Polovica respondentov uviedla, že knihovník je stopercentnou súčasťou komunikácie knižnice. V názoroch ostatných prevládali tieto tvrdenia:

- nie všetci zamestnanci UKB pracujúci v službách sú knihovníci vyštudovaní v odbore knižníctvo na strednej alebo vysokej škole,
- jedna časť zamestnancov UKB pracuje v „zákulisí“, tí sa s používateľmi stretávajú len výnimočne a druhá časť je priamo v styku s používateľmi služieb,

- zamestnancom nie je poskytnutý dostatočný priestor na presadenie sa v tejto oblasti,
- záujem zlepšovať komunikačné zručnosti a techniky je u viacerých pracovníkov v službách nedostatočný. Účasť na realizovaných seminároch bola minimálna. Jedna časť nezúčastnených nemá záujem učiť sa novým veciam, druhá časť je presvedčená o svojich vynikajúcich schopnostiach.

Otázka č. 9: Akú váhu dôležitosti pri komunikácii výnimočnosti UKB by ste priradili konkrétnym faktorom.

Táto otázka je v prieskume kľúčová. Cieľom je zistiť, čo má UKB v rámci svojej komunikačnej politiky najviac vyzdvihnúť a čo je dôvodom používateľovej voľby stať sa používateľom služieb UKB. Respondenti priradzovali každému z desiatich faktorov dôležitosť prostredníctvom škály 1 – 5, kde 1 predstavovalo najviac významný faktor a 5 najmenej významný faktor. Zároveň mali možnosť doplniť tieto faktory o ďalšie, ktoré neboli v rámci možností spomenuté.

Zistené výsledky: Pri komunikácii výnimočnosti UKB respondenti najviac preferovali produkt v podobe služby, produkt v podobe kníh, periodík, zvukových či iných dokumentov, znalostí, vedomostí + informácie a informačné technológie.

Tabuľka č. 5 – Priradenie váhy dôležitosti konkrétnym faktorom výnimočnosti UKB

Akú váhu dôležitosti pri komunikácii výnimočnosti UKB by ste priradili konkrétnym faktorom?	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8	R9
» produkt v podobe kníh, periodík, zvukových či iných nosičov	2	1	2	1	1	1	3	1	3
» produkt v podobe služby (výpožičné, elektronické...)	2	1	2	2	1	1	1	1	2
» znalosti, vedomosti, informácie	3	2	1	3	1	1	1	1	4
» informačné technológie	1	4	1	2	2	2	1	1	2
» odborný personál	3	3	2	3	2	2	1	1	3
» orientácia na zákazníka	4	4	3	1	3	2	1	1	4
» tiché priestory študovní	2	1	1	3	2	3	1	1	2
» multifunkčné kultúrne centrum	3	4	2	4	2	4	3	1	1
» kultúrna historická pamiatka	3	5	1	4	5	4	5	1	3
» cenovo dostupná	2	4	2	5	2	4	5	1	3

Použitie škály 1 – 5 (1 = najvýznamnejšie, 5 = najmenej významné)

Zdroj: vlastné spracovanie

Poradie faktorov podľa váhy dôležitosti:

1. Produkt v podobe služby
2. Produkt v podobe kníh, periodík, zvukových, či iných nosičov
3. Informačné technológie a tiché priestory študovní
4. Znalosti, vedomosti, informácie
5. Odborný personál
6. Orientácia na zákazníka
7. Multifunkčné kultúrne centrum
8. Cenovo dostupná
9. Kultúrna historická pamiatka

Otázka č. 10: Čo vám ešte v UKB chýba?

Nápady na vylepšenia v rôznych oblastiach fungovania knižnice, chýbajúce komplementy v komplexnej organizácii. Otázka bola skoncipovaná ako otvorená.

Zistené výsledky: Zlepšujúce návrhy, ktoré odborníci vyslovili, autorka tematicky zhrnula do 5 oblastí:

Tabuľka č. 6 – Návrhy na zlepšenie v rámci UKB z pohľadu odborníkov

Prístup zo strany UKB	väčšia orientácia na zákazníkov
	sociálna aprobácia knihovníkov
	informatická výchova používateľov
Motivácia zamestnancov	vyššie mzdové ohodnotenie
Rozvoj organizácie a jej služieb	finančné zdroje
	viac odborných pracovníkov
Nové možnosti	lepšie využitie exteriérov
	relaxačno-oddychové zóny
	možnosť občerstvenia
	kaviareň s čítárňou
	separátne priestory pre spoločnú komunikáciu skupín používateľov
Iné	viac odborných a kultúrnych podujatí
	vhodnejší vstup používateľov do priestorov UKB

Zdroj: vlastné spracovanie

Prieskum v segmente používateľov služieb UKB

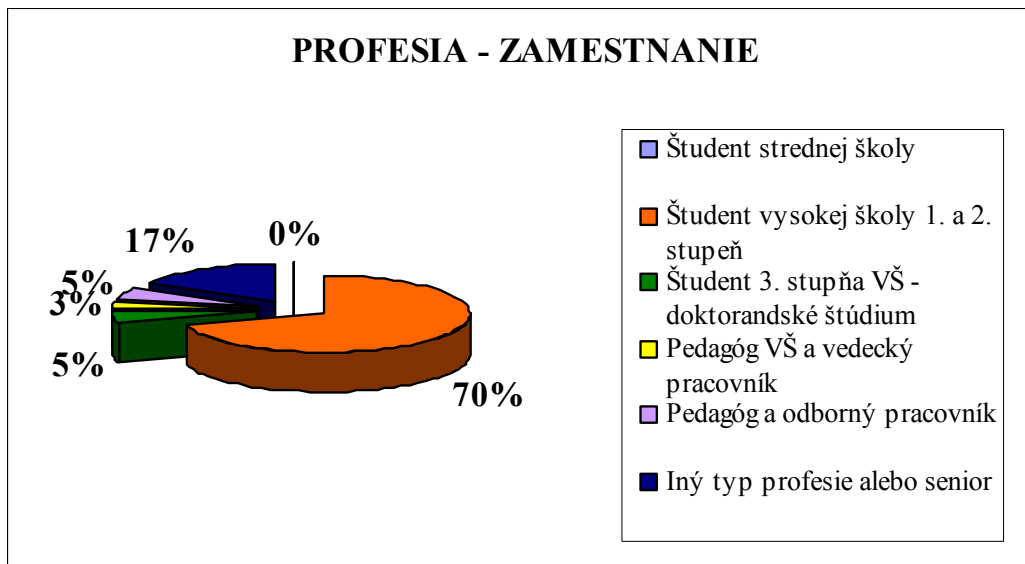
Do priestorov UKB bolo distribuovaných 60 kusov dotazníkov. Všetky boli vyplnené respondentmi, takže návratnosť bola 100 %. Respondenti sú používatelia knižnično-informačných služieb UKB a boli náhodne oslovení konzultantmi pri termináloch na prízemí hlavného sídla UKB, vo všeobecnej študovni a vo voľnom výbere.

Výsledky prieskumu

Obsahom dotazníka bol sprievodný list, údaje o respondentovi a otázky prieskumu, ktorý tvorilo 9 uzavretých otázok s možnosťou výberu odpovedí. Dotazník bol koncipovaný s cieľom nezahliť respondenta množstvom otázok. Respondenti mali v každej otázke presné pokyny, aby bolo vyplňovanie jasné a nenáročné.

Používateľmi knižnično-informačných služieb na základe získaných vyplnených dotazníkov sú najmä študenti vysokej školy 1. a 2. stupňa vo veku 20 – 30 rokov. V druhej skupine sú zastúpení používatelia iných ako pedagogických, odborných a výskumných profesií a seniori. Druhou najpočetnejšou vekovou skupinou sú používatelia nad 50 rokov.

Graf č. 7 – Profesia - zamestnanie

Zdroj: vlastné spracovanie

Otázka č. 1: Ako často navštevujete knižnicu?

Cieľom otázky bolo zistiť frekvenciu návštevnosti respondentmi UKB a či prevládajú medzi respondentmi skôr príležitostní alebo pravidelní používatelia na základe ponúknutých možností: takmer denne,

2-3x do týždňa, viac ako 3x v týždni, niekoľkokrát v mesiaci, niekoľkokrát ročne.

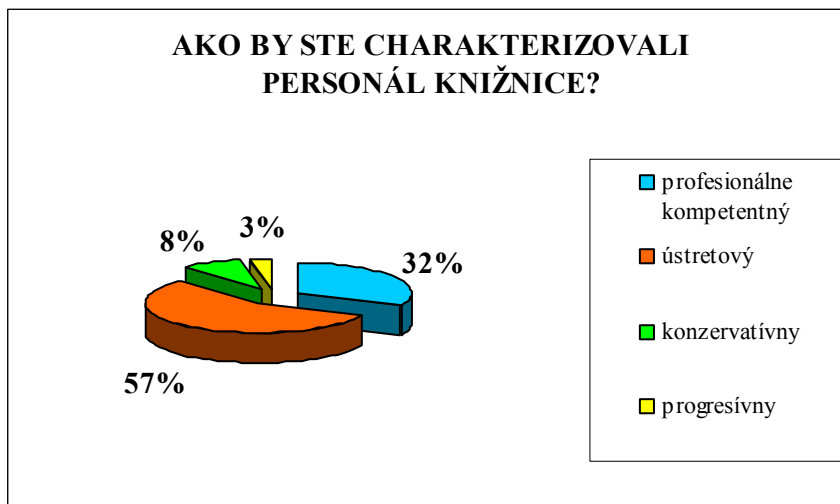
Zistené výsledky: UKB navštevuje 30 % respondentov 2-3 x do týždňa, 28 % respondentov je takmer v dennom kontakte so službami UKB. Pri porovnaní údajov o respondentoch s frekvenciou ich návštevnosti je výsledkom zistenie, že najčastejšie sú v kontakte so službami UKB práve študenti vysokých škôl alebo univerzít.

Interpretácia: Z uvedených výsledkov možno usúdiť, že študenti vysokých škôl a univerzít si uvedomujú kvalitu informačných zdrojov dostupných v UKB a kvalitné informácie a znalosti sú pre ich štúdium potrebné. V súčasnom období tiež frekvencia návštev študentov v UKB rastie úmerne s približujúcimi sa termínmi skúšok, maturít, obhajob záverečných a diplomových prác a štátnych skúšok.

Otázka č. 2: Ako by ste charakterizovali personál knižnice?

Respondent mal zvoliť jednu z kategórií (malý profesionálny záujem, profesionálne kompetentný, agresívny, ústretový, konzervatívny, progresívny), ktorou mal charakterizovať knihovníka v procese poskytovania knižnično-informačných služieb.

Graf č. 8 – Ako by ste charakterizovali personál knižnice?

Zdroj: vlastné spracovanie

Zistené výsledky: Nadpolovičná väčšina respondentov považuje personál UKB za ústretový a profesionálne kompetentný. Len 3 % respondentov však charakterizovali personál ako progresívny.

Interpretácia: Väčšina oslovených respondentov využíva rôzne služby konzultantov, ako vydanie kníh na prezenčné štúdium, referenčné

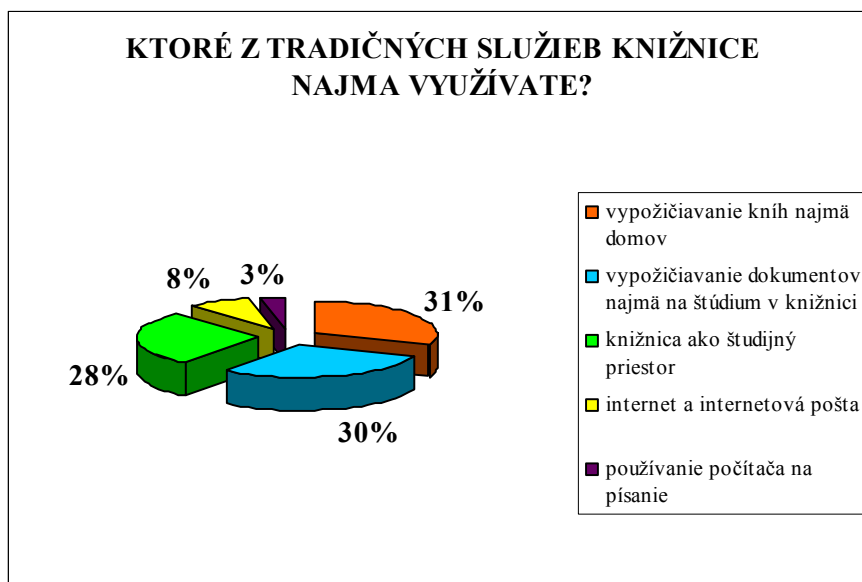
služby, odborné konzultácie a informačné služby zahrňajúce ústne alebo písomné bibliografické a lokačné informácie v rámci ich profesionálnych kompetencií. S filozofiou progresie, teda rastu a vzostupných trendov sa nie všetci knihovníci stotožňujú.

Otázka č. 3: Ktoré z tradičných služieb knižnice najmä využívate?

Jednotlivé kategórie predstavovali: vypožičiavanie kníh najmä domov, vypožičiavanie dokumentov najmä na štúdium v knižnici, knižnica ako študijný priestor, internet a e-mail, používanie počítača na písanie.

Zistené výsledky: Absenčné výpožičky využíva 31 % respondentov. Druhými najviac využívanými sú prezenčné výpožičky, ktoré uviedlo 30 % respondentov a využívanie UKB ako študijného priestoru – 28 %.

Graf č. 9 – Ktoré z tradičných služieb knižnice najmä využívate?

Zdroj: vlastné spracovanie

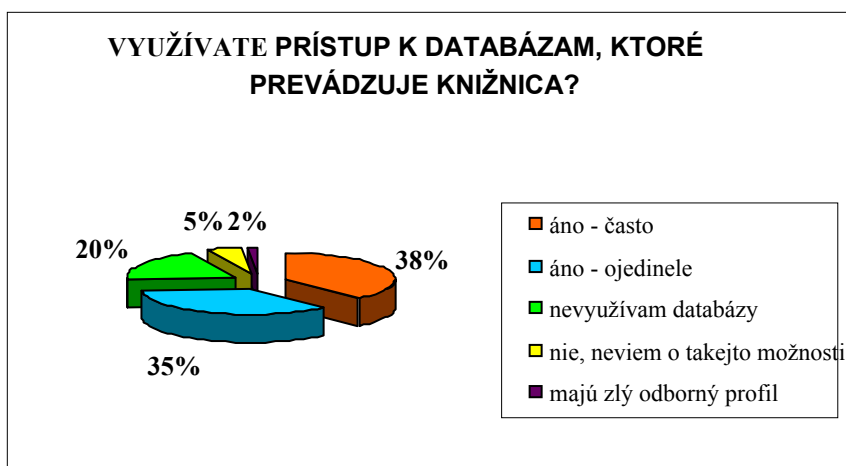
Interpretácia: Väčšina respondentov preferuje štúdium dokumentov v domácom prostredí a najmä študenti potrebujú literatúru na niekoľko týždňov, ak sa pripravujú na skúšky, či vypracúvajú seminárne, záverečné, diplomové a iné práce. Vzhľadom na fakt, že knižnica obvyčajne disponuje jedným, prípadne dvomi exemplármi určenými na absenčné výpožičky, sú študenti nútení vypožičiavať si exempláre na prezenčné štúdium. Niektorí respondenti však na štúdium preferujú tiché priestory knižnice, možnosť využitia reprografických, informačných a poradenských služieb, či pripojenie na internet.

Otázka č. 4: Využívate prístup k databázam, ktoré prevádzkuje knižnica?

Cieľom tejto otázky bolo zistiť, či používatelia UKB využívajú širokú sieť licencovaných databáz. Možnosť označenia jednej kategórie v rámci: áno – často; áno – ojedinele; nevyžívam; nie, neviem o takejto možnosti; majú zlý odborný profil.

Zistené výsledky: Prístup do licencovaných databáz často využíva 38 % oslovených respondentov a ojedinele 35 % používateľov. Z hľadiska profesie sú najčastejšími používateľmi týchto služieb pedagógovia, vedecí, výskumní a odborní pracovníci, ojedinele tieto informačné zdroje využívajú študenti vysokých škôl a univerzít.

Graf č. 10 – Využívate prístup k databázam, ktoré prevádzkuje knižnica?

Zdroj: vlastné spracovanie

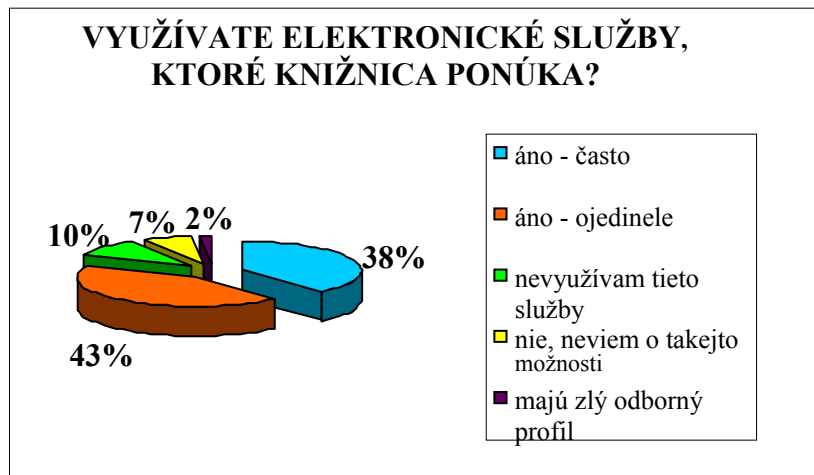
Interpretácia: O možnosti využívania prístupu do databáz nevie len 5 % respondentov, služba je teda dostatočne používateľom služieb známa. Dôvodom, prečo tieto informačné zdroje menej využívajú študenti môže byť ich nevedomosť o typoch databáz a druhoch informácií, ktoré môžu prostredníctvom nich získať a nízke nároky pedagógov.

Otázka č. 5 – Využívate elektronické služby, ktoré knižnica ponúka?

Táto otázka bola položená s cieľom zistiť, aký je postoj používateľov k moderným službám UKB, ktoré sa vyvíjajú s rozvojom informačných technológií. Respondent mal označiť jednu kategóriu ako v otázke č. 4.

Zistené výsledky: Väčšina respondentov elektronické služby UKB využíva, a to 43 % často a 38 % ojedinele bez ohľadu na vek alebo zameranie respondenta.

Graf č. 11 – Využívate elektronické služby, ktoré knižnica ponúka?

Zdroj: vlastné spracovanie

Interpretácia: Elektronické služby (e-služby) prechádzajú v UKB veľkými zmenami a sú zdrojom komfortu pre používateľov. Respondenti využívajú:

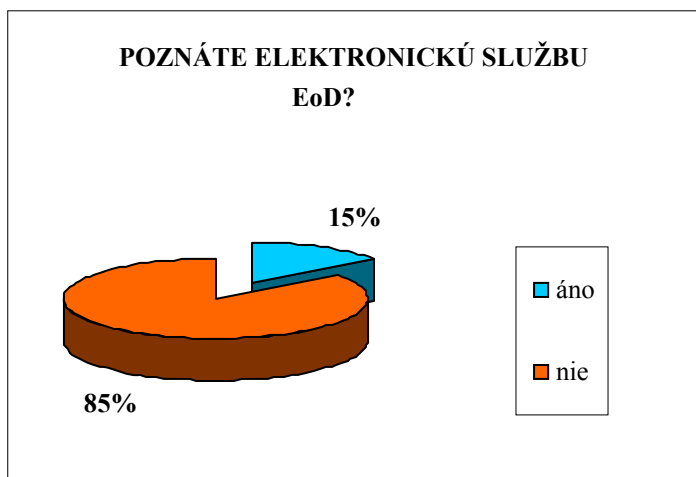
- elektronický katalóg knižnice slúžiaci na vyhľadávanie kníh, ale aj ich požičiavanie formou elektronickej žiadanky, predlžovanie výpožičiek rezervovanie a ich vrátenie,
- komunikáciu s knižnicou prostredníctvom e-pošty,
- skenovanie článkov a kníh, ktoré sa posielajú e-mailom, pomocou samoobslužného skenovacieho zariadenia za prísneho dodržiavania autorských práv – medziknižničnú výpožičnú službu, prostredníctvom ktorej sa požičiava-jú knihy z iných knižníc, objednávajú sa aj kópie článkov a kníh v elektronickej podobe,
- služby EoD, e-kniha pre hendikepovaných,
- elektronické referenčné služby.

Otázka č. 6: Poznáte elektronickú službu EoD?

Cieľom tejto otázky bolo zistiť, či táto nová služba oslovila používateľov. Označenie jednej kategórie v rámci možností áno – nie.

Zistené výsledky: Elektronickú službu e-kniha na objednávku (EoD) nepozná 85 % respondentov.

Graf č. 12 – Poznáte elektronickú službu EoD?

Zdroj: vlastné spracovanie

Interpretácia: Služba je pomerne nová a používatelia sa o nej najskôr mali možnosť dozvedieť zo sekcie novinky na webovej stránke; v súčasnosti má vlastný odkaz, ale používateľ musí rolovať po stránke, aby ho uvidel. Službu však možno využiť, vzhľadom na autorský zákon², len na dokumenty publikované maximálne do roku 1936, čo pre väčšinu študentov nie je až tak zaujímavé. Všetky službou vytvorené e-knihy sú publikované na web stránke UKB, kde sú voľne dostupné. EoD má mnoho ďalších výhod (objednávateľ nemusí byť registrovaný v žiadnej knižnici, ako jediná umožňuje prístup k starým a vzácnym tlačiam aj bežným občanom, vďaka OCR technológii sa e-kniha skladá nielen z obrazovej, ale aj textovej časti, s ktorou možno pracovať a ďalšie), ktoré by mali byť viac komunikované.

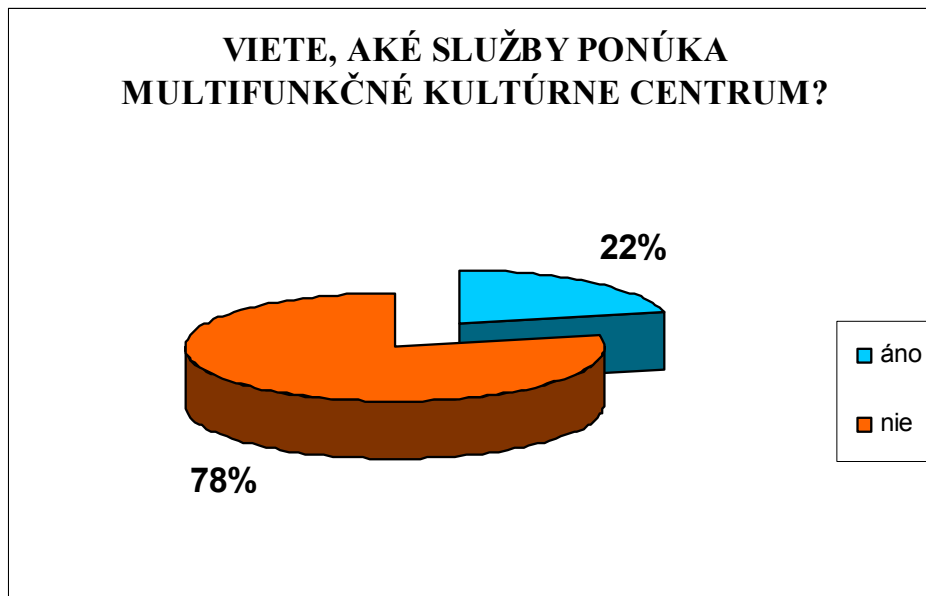
Otázka č. 7: Viete aké služby ponúka Multifunkčné kultúrne centrum?

UKB usporadúva rôzne spoločenské podujatia prostredníctvom svojho špecializovaného pracoviska. Zistenie, či používatelia knižnično-informačných služieb vedia o týchto podujatiach, je cieľom tejto otázky. Označenie jednej kategórie v rámci možností áno – nie.

Zistené výsledky: Viac ako 70 % respondentov nevie, aké služby ponúka Multifunkčné kultúrne centrum a teda nevie ani o rôznych podujatiach, ktoré UKB prostredníctvom tohto pracoviska realizuje. Z hľadiska veku takto odpovedali najmä používatelia v kategórii 20 – 30 rokov.

² Autorský zákon č. 618/2003 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom

Graf č. 13 – Viete, aké služby ponúka Multifunkčné kultúrne centrum?

Zdroj: vlastné spracovanie

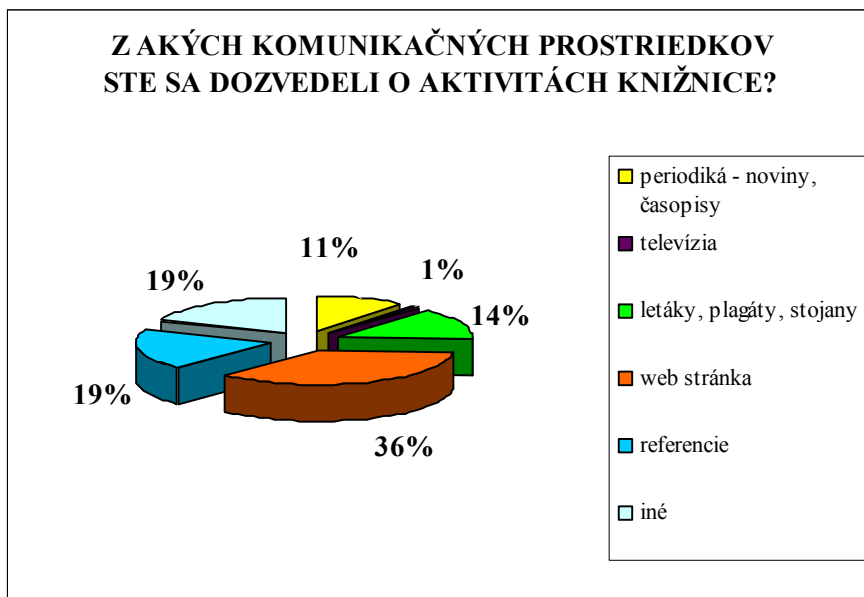
Interpretácia: Na jednej strane je nezáujem zo strany používateľov zisťovať ďalšie možnosti, ktoré UKB ponúka, lebo využívajú jej služby len na nutné obdobie alebo pre nich UKB predstavuje konzervatívnu inštitúciu. Na druhej strane je komunikačná politika MFKC nedostatočná, najmä v orientácii na študentov.

Otázka č. 8: Z akých komunikačných prostriedkov ste sa dozvedeli o aktivitách knižnice?

Táto otázka je kľúčovou v dotazníku. Zaškrtnuté kategórie (periodiká, rozhlas, TV, letáky, plagáty, stojany, výstavy a veľtrhy, web stránka, referencie a iné) priniesli poznatky o nástrojoch komunikácie, prostredníctvom ktorých sa používatelia dozvedeli o aktivitách UKB.

Zistené výsledky: Komunikačný prostriedok, prostredníctvom ktorého sa 36 % respondentov dozvedelo o činnosti a službách UKB je webová stránka. Významnú úlohu zohrali referencie, 19 % respondentov uviedlo ich význam a 19 % uviedlo iné, neuvedené komunikačné prostriedky.

Graf č. 14 – Z akých komunikačných prostriedkov ste sa dozvedeli o aktivitách knižnice?

Zdroj: vlastné spracovanie

Interpretácia: Vizuálne atraktívna a funkčne prehľadná web stránka UKB bola vytvorená s cieľom pritaľnúť pozornosť čo najväčšieho počtu používateľov, uspokojiť ich informačné potreby a poskytovať niektoré služby používateľom. Laho zapamätateľná doména ulib je vytvorená skratka zo slov University Library.

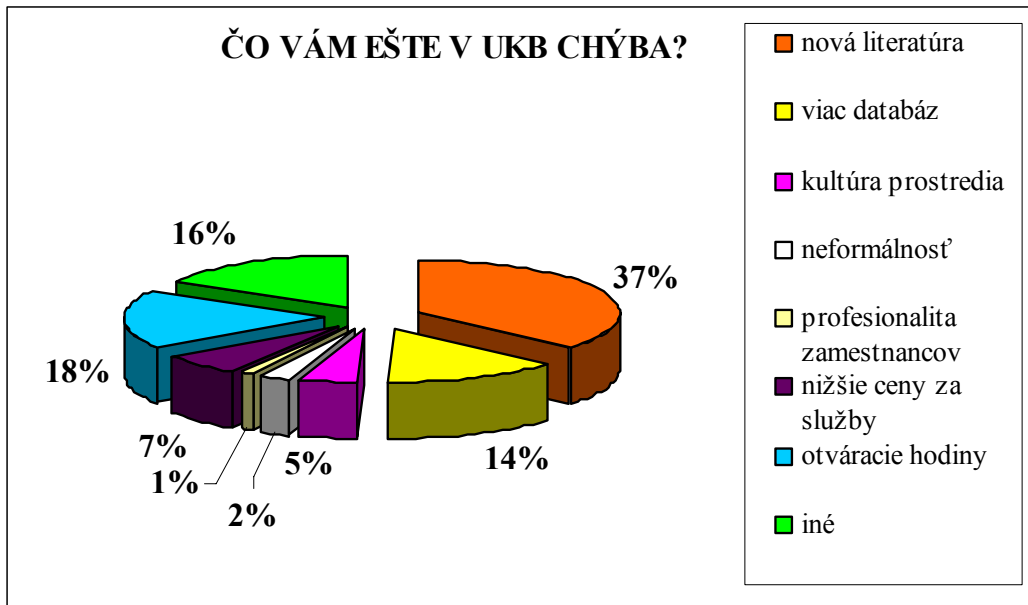
Otázka č. 9: Čo vám v UKB chýba?

Cieľom otázky bolo zistiť, v ktorých oblastiach UKB (nová literatúra, viac databáz, kultúra prostredia, neformálnosť, profesionalita zamestnancov, nižšie ceny za služby, otváracie hodiny, prípadne iné) by používatelia radi dosiahli zmenu, zlepšenie. Zároveň mohli vyjadriť svoje ďalšie nápady, prípadne uviesť nedostatky súvisiace s fungovaním organizácie.

Zistené výsledky: Najviac respondentov by ocenilo viac literatúry vo fondoch UKB – 37 %. Ďalšia skupina respondentov by uvítala úpravu otváracích hodín – 16% a medzi iné požiadavky, ktoré uviedlo 16 % respondentov, patrí viac exemplárov z jedného titulu s možnosťou absenčného vypožičania, kaviareň alebo inú formu občerstvenia, skrátenie doby spracovania dokumentov = rýchlejšie služby, oddychové zóny v rámci priestorov UKB.

Graf č. 15 – Čo Vám ešte v UKB chýba?

Zdroj: vlastné spracovanie

Interpretácia: Pripomienky používateľov služieb môžu byť pre UKB zdrojom nových príležitostí na vylepšenie svojich služieb, inšpiráciou pri hľadaní nedostatkov v rámci poskytovania služieb.

Návrhy komunikačných stratégií UKB

Pri sumarizovaní výsledkov získaných z prieskumov vnímania komunikačných nástrojov UKB medzi odborníkmi a medzi používateľmi, autorka dospela k nasledovným záverom:

- najväčšiu skupinu používateľov tvoria študenti vysokých škôl a univerzít,
- používateľmi služieb UKB sú najmä jednotlivci, organizácie ako používatelia predstavujú 1% zo všetkých používateľov, z nich 90 % sú nekomerčné organizácie,
- potenciál, ktorý predstavujú elektronické služby UKB používatelia využívajú len čiastočne, týka sa to najmä e-prameňov, EoD a pod.
- plánovaná propagácia služieb a činností knižnice je v strategickom riadiacom pláne len minimálne obsiahnutá, pritom knižnica a jej služby sú aktuálne každý deň, nielen v čase konania akcií, či návštev významných osobností,
- webová stránka je multifunkčný nástroj, pri oslovovaní širokej verejnosti sa ukazuje ako najúčinnější a najefektívnejší,

- knihovník je dôležitou súčasťou komunikácie UKB, splňa základné predpoklady pre prácu so zákazníkom – je ústretový a profesionálne kompetentný, ale len niektorí z nich sú zároveň aj progresívni,
- služby MFKC sú v hierarchii faktorov vyjadrujúcich výnimočnosť UKB medzi poslednými, čo sa odráža aj na znalosti používateľov, ktorí služby MFKC prevažne nepoznajú,
- priestory UKB majú potenciál aj na ďalšie využitie.

Od týchto záverov sa budú odvíjať návrhy pre používateľov služieb UKB a širokú verejnosť v rámci komunikačnej stratégie.

Návrh komunikačnej stratégie zameranej na študentov

Vhodným miestom na oslovenie študentov by mohli byť internáty. Vznikli ako odozva pre potreby bývania študentov zo vzdialených kútov Slovenska a zo zahraničia počas ich štúdia na vysokej škole, či univerzite. Pre propagáciu knižnice a jej služieb predstavujú internáty dobrý potenciál z hľadiska možnosti oslovenia veľkého počtu študentov, ktorí sú na určitý čas ich obyvateľmi.

Podujatia. Spoločenské priestory, ktoré sú súčasťou internátov, umožňujú usporadúvanie akcií rôzneho druhu. Jedným zo spôsobov oslovenia týchto potenciálnych používateľov je organizovanie prezentácií, prednášok, seminárov v spolupráci s konkrétnou školou na tému UKB z rôznych uhlov pohľadu, teda predstavenie UKB ako inštitúcie, ktorá už dávno nie je konzervatívna, nie je statická, ale dynamická, poskytuje široké spektrum služieb, nielen výpožičné a neslúži len ako študijný priestor. Zaujímavejšou alternatívou by bolo usporiadanie výstavy na tému UKB alebo zorganizovanie stretnutia so zaujímavou osobnosťou z oblasti kultúry, ktorá by dokázala pritaľhnuť záujem študentov.

Rozhlas. Vo väčšine internátov je vybudovaná interná rozhlasová sieť, ktorá ponúka možnosť propagácie knižnice formou zvukovo spracovanej prezentácie. Knihovníci by mohli pripraviť dokument o UKB a jej službách, tvorivý tím MFKC by týmto spôsobom mohol pravidelne informovať študentov o výstavách, informačno-vzdelávacích podujatiach, koncertoch a iných akciách, ktoré v priestoroch UKB organizuje. Nielen námet podujatí by mohol študentov zaujať, ale tiež skutočnosť, že podujatia organizované v dramaturgii MFKC sú prístupné zdarma.

TV. Niektoré internáty majú v rámci priestorov svoju internú televíznu sieť. Televízia je atraktívne médium, ktorá by UKB umožnila prezentovať seba, svoje služby a aktivity nielen pomocou zvuku, ale aj obrazu.

Letáky, plagáty, informačné brožúry. UKB by mohla časť informačných materiálov, ktoré tvorí pre potreby používateľov služieb, ako aj program podujatí tvorený MFKC, distribuovať na internáty a vystaviť

ich na viditeľných miestach. Tiež by sa mohli, v spolupráci s konkrétnym internátom, študentom pri zápise na internát odovzdávať balíčky, ktoré by obsahovali informácie o UKB, o sídle, službách, aktivitách a podujatiach.

Internet. Študenti trávia veľa času na internete. V súčasnosti sa stávajú populárnymi tzv. virtuálne svety, kde zaregistrovaní používatelia môžu nakupovať pozemky, budovy, obchodovať, vlastne žiť súčasne druhý život. Zriaďovatelia týchto portálov zároveň ponúkajú propagačné služby pre organizácie, poskytujú im možnosť vytvoriť si prezentáciu svojej spoločnosti a umiestniť ju do virtuálneho sveta, vytvoriť si sídlo, či zákaznícke centrum vo virtuálnom svete a mnohé ďalšie. UKB by mohla vytvoriť prezentáciu a umiestniť ju vo virtuálnom svete. Týmto spôsobom by sa o inštitúcii mohlo dozvedieť veľké množstvo ľudí.

Webová stránka UKB ako významný komunikačný nástroj sa v súčasnosti tiež podrobuje rekonštrukcii. Nová web stránka bola tvorená s cieľom zlepšenia komunikácie s používateľmi, bol navrhnutý modernejší a trendovejší dizajn. Zároveň bude prehľadnejšou po funkčnej i vizuálnej stránke.

Nové možnosti využitia priestorov UKB. Široké a priestranné chodby v UKB ako aj priestor vestibulu, ktorý sa nachádza pod schodmi vedúcimi na prvé poschodie v Paláci Leopolda de Pauliho, poskytuje možnosť pre vytvorenie oddychových relaxačných zón s pohodlnými pohovkami a kreslami slúžiacimi na oddych používateľov, či uvoľnené štúdium dokumentov. Ďalej v UKB chýba možnosť občerstvenia, síce pár mesiacov fungovala kaviareň, avšak scenami ako v podnikoch v historickom centre, čo pre mnohých používateľov predstavovalo veľké finančné zaťaženie a preto jej služby nevyužívali. Kaviareň nedokázala pokryť náklady a svoju prevádzku v UKB zrušila. Jednou z možností by mohlo byť vytvorenie kaviarne s čítárňou so základnou ponukou teplých a studených nápojov a neskôr obohacovanie jej sortimentu podľa záujmu používateľov. Aj priestor barokového nádvorja v kláštore klarisiek je vhodný na prístupenie pre používateľov, najmä v letnom období.

Priestory pre spoločné učenie a diskusie študentov: Študenti radi využívajú možnosť spoločného učenia, čo v UKB nie je veľmi možné, okrem pár vymedzených miest. Bolo by potrebné vytvoriť pracovné miesta pre väčší počet študentov, ktorí by sa tu mohli spoločne učiť a diskutovať, pretože v spoločných priestoroch by rozprávaním rušili ostatných používateľov.

Návrh komunikačnej stratégie zameranej na organizácie

UKB by mala zamerať svoju pozornosť jednak na sponzorov, ktorí by podporovali činnosť a aktivity knižnice a jednak na organizácie ako potenciálnych používateľov služieb.

Organizovanie eventov. UKB by mohla organizovať podujatia v upravených priestoroch Lisztovej záhrady, na ktorých by pozvaným hosťom – zástupcom firiem ako možným sponzorom predstavila svoju činnosť, aktivity, služby, prínos pre spoločnosť a zároveň by im poskytla prehľad o prínosoch, ktoré by pre konkrétnu firmu znamenala spolupráca s UKB v oblasti vzdelávania, získavania informácií a využívania širokého spektra služieb UKB.

Pozvánky na podujatia organizované v UKB. Organizáciu a jej atmosféru komunikuje UKB aj prostredníctvom rôznych akcií, ktoré sa konajú v jej priestoroch. UKB by mohla posilať pozvánky na takéto stretnutia aj do firiem, pre ich zástupcov, prípadne aj pre zamestnancov.

Vytvorenie samostatnej multimedialnej študovne. Študovňa by slúžila pre potreby firemných používateľov s prístupom k odbornej literatúre a periodickej tlači, čo by mohlo osloviť firmy, ktoré netvorí vlastné knižničné fondy. V študovni by mali poverení zástupcovia firiem možnosť pripojenia na internet prostredníctvom PC, možnosť zapojenia vlastných notebookov a pripojenia na internet prostredníctvom Wifi a pre celkový používateľský komfort kopírovacie, prípadne skenovacie zariadenie, flipchart, videoprojektor.

Virtuálny svet. Prezentácia UKB vo virtuálnom svete by mohla vyvolať záujem a pritiahnúť pozornosť nielen študentov, ale aj organizácií. V prípade, že by prezentácia bola dostupná v jazykových mutáciách, mohla by osloviť aj zahraničné organizácie.

Organizovanie odborných podujatí a prezentácií. Prezentácie vytvorené pracovníkmi UKB o multifunkčnosti UKB, s cieľom vyvolať záujem a pomôcť odhaliť neobjavené príležitosti pre zamestnávateľov, napr. so zameraním na ďalšie vzdelávanie zamestnancov, či poskytnúť kvalitné informačné pramene potrebné k ich práci.

Návrh komunikačnej stratégie zameranej na širokú verejnosť

Regionálne televízie. Mesto Bratislava a niektoré jej mestské časti majú svoje televízie. UKB by mohla pripraviť dokument, ktorý by sa v televíziách vysielal a propagoval činnosť knižnice. Alternatívou by mohlo byť prinášanie noviniek z prostredia UKB prostredníctvom „živých vstupov“ v pravidelných časových intervaloch. Takto by sa mohla dostať do povedomia širokej verejnosti a jej používateľmi alebo návštevníkmi akcií by mohlo byť viac obyvateľov vzdialenejších mestských častí.

Interiérová reklama v MHD. Linkami MHD cestuje denne veľký počet ľudí. V električkách je možnosť umiestniť do plastových panelov nad oknami papierové plagáty, ktoré vysielajú svoje komunikačné posolstvo cestujúcim. Kombináciou nápaditých obrázkov a textu by mohla

UKB propagovať svoje akcie. Na tyčiach v električkách sú tiež umiestnené držadlá „handies“ vytvorené z priehľadného plastu, do ktorého je možné umiestniť reklamný vizuál.

Rozšírenie podujatí v knižnici. Vymyslieť alternatívu na úspešné podujatie organizované v mestských knižniciach „Noc s Andersenom“ pre dospelých knižných nadšencov.

Realizácia uvedených návrhov však závisí od dostupných finančných prostriedkov. UKB má pri získavaní finančných prostriedkov na reklamné účely ťažkú úlohu, nakoľko je rozpočtovou organizáciou, ktorej činnosť dotuje štát z verejných financií. Príjmy, ktoré tvorí, sa odvádzajú do štátneho rozpočtu. Výdavky sa realizujú podľa stanovených položiek, prípadne rozpočtových opatrení MKSR, v rámci ktorých sa položka výdavkov na reklamné účely nenachádza. Pritom keby UKB mohla intenzívnejšie propagovať svoje poslanie, aktivity a služby, bola by to prínosná a prospešná propagácia. Nie je ziskovou organizáciou a vykázané príjmy odvádza do štátneho rozpočtu. Propagácia by znamenala propagáciu potreby vzdelávania, informovanosti, zmysluplného využívania voľného času a duchovného rozvoja. Štát by prostredníctvom UKB mohol byť šíriteľom takejto zmyslupnej a pozitívnej reklamy.

Ing. Diana Džavíková

ČO NOVÉ VO SVETE ALEBO KRÁTKE SPRÁVY Z VYBRANÝCH PODUJATÍ...

Workshop v digitalizačnom centre Akadémie vied (25. 5. 2006, Jenštejn, CZ)

Workshop bol zameraný na vytvorenie efektívnych pracovných postupov pri masovej digitalizácii s využitím skenovacích robotov TREVENTUS. Zároveň boli predstavené najnovšie softvérové nástroje na efektívne spracovanie digitálnych obrazov a prevod do textových formátov. Prezentované boli aj zámery spojenia už existujúceho registra digitalizácie ČR spolu s ešte neexistujúcim registrom v SR. Na workshope sa zúčastnili zástupcovia Moravskej zemskej knihovny, ČAV, TREVENTUS, Národní knihovny ČR, INCAD atď. Organizátori podčiarkli potrebu ďalšieho rozvoja európskeho registra digitalizácie, kooperatívneho skenovania knižníc.

Medzinárodná konferencia Digitální zpřístupnění kultur- ního dědictví (26. 5. 2009, Praha, CZ)

Konferencia bola zameraná na monitoring a prezentáciu prebiehajúcich aktivít v oblasti digitalizácie a sprístupnenia digitálnych dokumentov on-line. Prednášajúcimi boli často vedúci projektov, ako napr. Europeana, ANO, Gallica, Enrich a predstavitelia národných knižníc z krajín EÚ. Veľmi prínosnou bola prezentácia, ktorou otvorila odbornú časť konferencie Jill Cousins (predstaviiteľka projektu Europeana). Informovala o aktivitách prebiehajúcich na projekte a o víziách do roku 2011. Gerald Grundberg prezentoval vývoj digitálnych zbierok Gallica, zároveň účastníkov akcie upozornil, že od marca je dostupné nové rozhranie aplikácie.

Jill Cousins (Europeana, Druhá etapa)

Vystúpenie bolo zamerané na predstavenie súčasných aktivít EUROPEANY s výhľadom do budúcnosti. Mali sme možnosť oboznámiť sa s novou grafickou prezentáciou Europeany a najzaujímavejšími dokumentmi z jednotlivých krajín EU. Prostredníctvom agregátora dát sa zabezpečuje import dokumentov v reálnom čase, agregátor cez OAI-PMH zabezpečuje distribuovaný prístup k obsahu všetkých partnerských inštitúcií. V rámci riešenia vývoja Europeany vznikli podporné pracovné skupiny EuropeanaLabs, ktoré sa zaoberajú tvorbou pravidiel a štandardov. Momentálne pracovné skupiny pracujú aj na modeli získavania finančných prostriedkov a prístupu cez mobilné zariadenia. V súčasnosti má už Europeana 150 partnerov, vo verzii 1.0 je momentálne importovaných 10 miliónov jednotiek.

Gerald Grundberg (Gallica: smerom k Francúzskej digitálnej knižnici)

Prednáška bola orientovaná na prezentáciu Francúzskej digitálnej knižnice Gallica, ktorá za posledné obdobie zaznamenala rast počtu dokumentov a vizuálnu zmenu prezentačného prostredia. V súčasnosti sa prostredníctvom Galliky sprístupňuje 4 200 rukopisov, 97 000 diel a 234 000 dokumentov rôzneho obsahu. Počas jej vývoja programátori často experimentovali s rozličnými formátmi, so sprístupňovaním plných textov a cenovou politikou, s cieľom nájsť optimálne hodnoty, ktoré by vyhovovali väčšine používateľov. V súčasnosti je systém Gallica implementovaný aj do európskej digitálnej knižnice EUROPEANA a všetky inovácie vytvorené pre Galliku sú využiteľné a ponúknuté do systému Europeany.

Medzinárodná konferencia INFORUM (27. 5. 2009 – 30. 5. 2009 Praha, CZ)

Konferencia bola zameraná na aktivity v oblasti prístupu k informačným zdrojom. Prednášajúcimi boli často vedúci projektov, vedci v oblasti knižnično-informačnej praxe a komerčné firmy prezentujúce svoje produkty na efektívne zabezpečenie prístupu k informačným zdrojom. Veľmi hodnotným príspevkom, ktorý otvoril odbornú časť konferencie, bola prezentácia Herberta Van de Sompela o inováciách v odbornej komunikácii. Počas konferencie odznelo množstvo zaujímavých a obsažných prednášok na tému prístupu k informačným zdrojom, problematiky repozitárov, OPEN ACCES a sprístupnenia výstupov z digitalizačných procesov.

Herbert Van de Sompel (Pokusy o inováciu v odbornej komunikácii)

Prednáška bola venovaná predovšetkým inštitucionálnym repozitárom, ich špecifikám a rozdielnym prístupom k zverejňovanému obsahu v USA a v Európe. Inštitucionálne repozitáre vytvárame na to, aby sme pridali k informáciám pridanú hodnotu; faktom zostáva, že prístupy k napĺňaniu obsahu repozitárov sú geograficky odlišné, napr. v EU sú repozitáre napĺňané už publikovanými materiálmi, pričom v USA sa do repozitárov skôr importuje sivá literatúra a používateľské recenzie. Za hlavný problém prednášateľ označil problematiku prístupu k metadáтам repozitárov a nízke hodnotenie stránok vo vyhľadávačoch.

David Brawden (Budúcnosť knižnično-informačných služieb o ďalších 20 rokov)

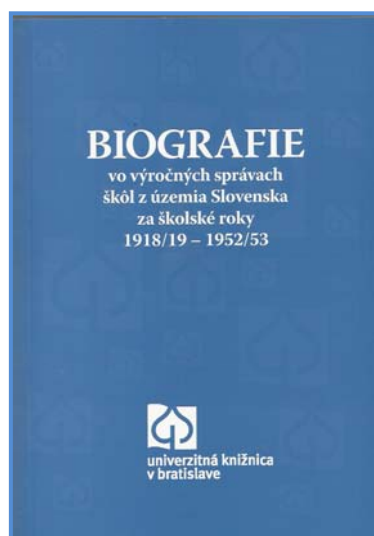
Príspevok sa pohyboval skôr vo vedecko-fantastickej rovine, v ktorej boli účastníkom konferencie predstreté varianty možného dopadu internetizácie a virtualizácie knižnično-informačných služieb na knižnice

a iné informačné inštitúcie. Prednášateľ analyzoval súčasné trendy, pričom nezabudol ani na súčasnú ekonomickú situáciu, ktorá ovplyvňuje aj knižnično-informačné služby. So zdvihnutým prstom upozornil všetkých prítomných na vznikanie nových informačných inštitúcií, ktoré začínajú plniť niektoré služby knižníc, pričom sa sústreďujú aj na socializačné funkcie. Menšiu diskusiu si autor vynútil konštatovaniami, že knižnica by mala poskytovať služby na báze facebook a second life. Prednášku uzavrel troma sci-fi modelmi „knižníc“ o dvadsať rokov; prvým bol ekonomický model, ktorý charakterizuje knižnicu ako inštitúciu, ktorá je nositeľkou kvality a dobrej povesti, v druhom modeli (model zmeny platformy) vidí budúcu knižnicu v spájaní sa s inými inštitúciami a v pretvorení, expandovaní a rušení služieb, v treťom modeli ostala knižnica len virtuálnou inštitúciou, ktorá poskytuje služby prostredníctvom internetu. Na záver prednášateľ dodal, že si je istý, že knižnično-informačné služby budú iné ako dnes, ale určite budú obľúbené. Resumé prednášky možno zhrnúť do jednej vety: budúcnosť je neistá a je vždy iná ako si ju predstavujeme.

Mgr. Tomáš Fiala

BIOGRAFIE VO VÝROČNÝCH SPRÁVACH ŠKÔL Z ÚZEMIA SLOVENSKA ZA ŠKOLSKÉ ROKY 1918/19 – 1952/53

Biografie vo výročných správach škôl z územia Slovenska za školské roky 1918/19 – 1952/53 / Mgr. Želmíra Gešková. – Bratislava : Univerzitná knižnica v Bratislave, 2009. – 270 s. – ISBN 978-80-89303-16-8.

Pracovníčky kabinetu retrospektívnej bibliografie pripravili v prvom polroku roku 2009 na vydanie dielo *Biografie vo výročných správach škôl z územia Slovenska za školské roky 1918/19 – 1952/53*, ktorého zostavovateľkou je bývalá pracovníčka kabinetu Mgr. Želmíra Gešková. Predstavované dielo vyšlo ako súčasť Slovenskej národnej retrospektívnej bibliografie, séria C články, zväzok VIa.

Úvod práce načrtáva, popri krátkom zhrnutí už dosiahnutých výsledkov spracovania nepravých seriálov v Univerzitetnej knižnici,

obsahovo–formálne zameranie biografických článkov vo výročných správach škôl a predovšetkým informuje používateľa o štruktúre bio-bibliografického hesla. Jadro práce tvorí 1584 abecedne radených bibliografických záznamov o viac ako 1200 pedagógoch a osobnostiach inak spojených so školským a akademickým prostredím. Popri nich sa tu vyskytujú osobnosti pôsobiace v rôznych oblastiach spoločenského života (napr. politici, literáti, hudobníci, vedci, historické osobnosti) regionálneho významu, ako aj všeobecne známe domáce a zahraničné osobnosti. Z obsahového hľadiska najpočetnejšie sú profilové články a nekrológy, v menšom počte smútočné oznámenia, slávnostné prejavy, hodnotiace články, štúdie, úvahy a i. Rozsiahlu skupinu predstavujú záznamy o fotografiách. Bio-bibliografiu dopĺňa register autorov a škôl, zoznam použitej literatúry, zoznam skratiek a resumé v maďarskom, nemeckom a anglickom jazyku.

Biografie môžu svojím obsahom pomôcť primárne pri výskume personálneho vybavenia škôl, sekundárne – prostredníctvom odkazu na zdrojové dokumenty, ktorými sú výročné školské správy – pri výskume celkového stavu školstva a vzdelanosti na Slovensku v prvej polovici 20. storočia. Môžu tiež poskytnúť cenné informácie pri ďalšom biografickom výskume, tvorbe personálnych a tematických bibliografií, pri tvorbe miestnych a tematických monografií.

Mgr. Bronislava Svobodová

PODUJATIA USKUTOČNENÉ V UNIVERZITNEJ KNIŽNICI V BRATISLAVE v 1. polroku 2009

JANUÁR

7. 1. 2009

MOŽNOSTI VOĽBY SLOVENSKEJ POLITIKY V DRUHEJ POLOVICI 20. STOROČIA

Z prednáškového cyklu Slovenské dejiny v 20. storočí

Prednášal Ľubomír Gašpierik

Usporiadateľ: Filozofická fakulta Univerzity Komenského

8. 1. 2009

CARL MARIA VON WEBER: ČAROSTRELEC

DVD prezentácia opery pre členov Klubu priateľov opery SND

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Klub priateľov opery Slovenského národného divadla, člen Medzinárodnej asociácie operných klubov FEDORA

15. 1. 2009

3000 ROKOV KNIŽNEJ KULTÚRY

Výstava. Knižné umenie z piatich kultúr: európske, byzantské, orientálne, židovské, stredoamerické

Usporiadateľ: Akademische Druck-und Verlagsanstalt, Graz (A)

19. 1. 2009

PROTIKORUPČNÉ VZDELÁVANIE

Prednášala Emília Sičáková – Beblavá, prezidentka Transparency International

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO

20. 1. 2009

SPEVÁCKE MATINÉ

Semestrálny koncert poslucháčov spevu Katedry hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – hudobný kabinet, Pedagogická fakulta Univerzity Komenského

20. 1. 2009

INAUGURÁCIA BARACKA OBAMU

TV prenos z inaugurácie nového amerického prezidenta

Usporiadatelia: Veľvyslanectvo Spojených štátov amerických v SR

Univerzitná knižnica v Bratislave – INFO USA

22. 1. 2009

SALÓN U LISZTA

Slovo, ktoré stavia mosty

Dvadsať časť programového cyklu

Stanislav Dančiak, herec; Marián Červený, teológ; Peter Cvik, podnikateľ;

Peter Michalica, husľový virtuóz

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra Aba

27. 1. 2009

MEDZINÁRODNÝ DEŇ SPOMIENKY NA OBETE HOLOCAUSTU

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO

30. 1. 2009

INTERVIEW S FOTOGRAFIOU

Prezentácia knihy Juraja Mravca a Viktora Vojteka

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – INFO USA, Veľvyslanectvo Spojených štátov amerických v SR

F E B R U Á R

4. 2. 2009

NAČO NÁM JE HISTORICKÁ PAMÄŤ?

Formovanie historickej pamäti ako reakcia na zmeny v spoločnosti 20. storočia

Z prednáškového cyklu Slovenské dejiny v 20. storočí

Prednášala Zuzana Hajachová

Usporiadateľ: Filozofická fakulta Univerzity Komenského

10. 2. 2009

NEMECKO V ZRKADLE SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC

Reprezentačná výstava o nemeckom odkaze tradícií vo fondoch slovenských knižníc

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Veľvyslanectvo Spolkovej republiky Nemecko v Slovenskej republike

12. 2. 2009

GIUSEPPE VERDI: AIDA

DVD prezentácia opery pre členov Klubu priateľov opery SND

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Klub priateľov opery Slovenského národného divadla, člen Medzinárodnej asociácie operných klubov FEDORA

18. 2. 2009

OTÁZKY PRE ŠAMPIÓNA

Predkolo vedomostnej súťaže francúzskych televízií TV5 a France 3

Usporiadatelia: Francúzsky inštitút v Bratislave, Freemantelmedia France

26. 2. 2009

POSKYTOVANIE SLUŽIEB v oblasti prípravy, spracovania a riadenia implementácie projektov financovaných zo štrukturálnych fondov Európskej únie

Usporiadateľ: Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

26. 2. 2009

SALÓN U LISZTA

Legendy spevohry Novej scény

Dvadsať prvá časť programového cyklu

Mária Schweighoferová, speváčka, herečka; Mária Eliášová, speváčka, herečka; Jozef Benedik, spevák, herec; Ján Vsetečka - Konstanty, spevák, herec

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

M A R E C

2. 3. 2009

O KULTÚRNEJ A ETNICKEJ DIVERZITE

Cyklus projekcií filmových dokumentov pre poslucháčov FFUK, I. časť

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Filozofická fakulta Univerzity Komenského

4. 3. 2009

IMAGES AND REFLECTIONS

Výstava súčasného kanadského výtvarného umenia

Usporiadatelia: Kancelária kanadského veľvyslanectva v Bratislave, Univerzitná knižnica v Bratislave

4. 3. 2009

NA SPRÁVNEJ I NESPRÁVNEJ STRANE

Účasť Slovákov v boji po boku Hitlera a v ozbrojenom zápase proti nacizmu

Z prednáškového cyklu Slovenské dejiny v 20. storočí

Prednášal Martin Lacko

Usporiadateľ: Filozofická fakulta Univerzity Komenského

5. 3. 2009

GRÓF MÓRIC BEŇOVSKÝ, nedocenený diplomat

Z prednáškového cyklu Veľkí diplomati Slovenska

Uvádzal Miroslav Musil

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky – Diplomatické múzeum, Veľvyslanectvo Spojených štátov amerických v Slovenskej republike, Francúzsky inštitút v Bratislave

12. 3. 2009

GIACOMO PUCCINI: MADAM BUTTERFLY

DVD prezentácia opery pre členov Klubu priateľov opery SND

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Klub priateľov opery Slovenského národného divadla, člen Medzinárodnej asociácie operných klubov FEDORA

16. 3. 2009

O KULTÚRNEJ A ETNICKEJ DIVERZITE

Cyklus projekcií filmových dokumentov pre poslucháčov FFUK, II. časť

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Filozofická fakulta Univerzity Komenského

16. 3. 2009

VZDIALENÉ BLÍZKE OSUDY, Príbeh Bulharskej republiky

Šiesta časť programového cyklu pod záštitou a za účasti Jeho Excelencie Ogniana Garkova, veľvyslanca Bulharskej republiky v Slovenskej republike; Vasil Ivanov, expert pre výstavbu; Štefan Zelenák, historik, publicista; Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABa

19. 3. 2009

DIPLOMOVÝ KONCERT

poslucháčov Katedry hudobnej výchovy PdF UK

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – hudobný kabinet, Pedagogická fakulta Univerzity Komenského

20. 3. 2009

TVORIVÉ PÍSANIE POÉZIE

Workshop pri príležitosti Svetového dňa poézie

Účinkuje Daniel Hevier, básnik, textár, vydavateľ

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO

23. 3. – 29. 3. 2009

TÝŽDEŇ SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC

10. ročník tradičného celoslovenského podujatia

(Presný program na osobitných propagačných materiáloch v priestoroch Univerzitetnej knižnice v Bratislave a na www.ulib.sk)

23. 3. 2009

UKÁŽKY Z EKOTOPFILMU

Projekcia filmov o trvalo udržateľnom rozvoji z medzinárodného festivalu Ekotopfilm pri príležitosti Svetového dňa vody (22. 3.)

a Svetového meteorologického dňa (23. 3.)

Uvádzal Vladimír Cibulka

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO, Agentúra Ekotopfilm

Podujatie je súčasťou Týždňa slovenských knižníc

24. 3. 2009

ONLINE DATABÁZY ZĎALEKA I ZBLÍZKA

Prezentácia databáz prístupných pre čitateľov UKB

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave

Podujatie je súčasťou Týždňa slovenských knižníc

24. 3. 2009

ABSOLVENTSKÝ KONCERT

Eva Brunclíková – husle, Patrik Palík - spev

Vladimíra Semanová – spev

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – hudobný kabinet, Základná umelecká škola, Hálkova ul., Bratislava

Podujatie je súčasťou Týždňa slovenských knižníc

25. 3. 2009

PREZENTÁCIA NOVÉHO WEBOVÉHO PORTÁLU

UNIVERZITNEJ KNIŽNICE V BRATISLAVE

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave – odbor knižničných systémov. Podujatie je súčasťou Týždňa slovenských knižníc

26. 3. 2009

SALÓN U LISZTA

Osobnosť prof. Karola Kocha

Dvadsať druhá časť programového cyklu spojená s prezentáciou kníh S. Kalného „Zabudnite na Kocha“ a „Bombardovanie Apolky“ a autogramiádou

Slavo Kalný, spisovateľ, publicista; Juraj Čelko, lekár; Miloš Jurkovič, hudobník

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

Podujatie je súčasťou Týždňa slovenských knižníc

29. 3. 2009

KONCERT DIVÝCH MAKOV pri príležitosti Medzinárodného týždňa solidarity s ľuďmi bojujúcimi proti rasovej diskriminácii

Hudobno-spevacké vystúpenie talentovaných rómskych detí zapojených v štipendijnom programe Divé maky

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave - Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO, Občianske združenie Divé maky

Podujatie je súčasťou Týždňa slovenských knižníc

30. 3. 2009

O KULTÚRNEJ A ETNICKEJ DIVERZITE

Cyklos projekcií filmových dokumentov pre poslucháčov FFUK

III. časť

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Filozofická fakulta Univerzity Komenského

A P R Í L

1. 4. 2009

LIKVIDÁCIA MUŽSKÝCH A ŽENSKÝCH REHOLÍ A KLÁŠTOROV NA ÚZEMÍ ČESKOSLOVENSKEJ REPUBLIKY V ROKOCH 1950-1952

Z prednáškového cyklu Slovenské dejiny v 20. storočí

Prednášal Patrik Dubovský

Usporiadateľ: Filozofická fakulta Univerzity Komenského

7. 4. 2009

VÝŽIVA A IMUNITA

Zdravým životným štýlom predchádzame chorobám

Prednáška spojená s diskusiou pri príležitosti Svetového dňa zdravia, vyhláseného Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO)

Prednášal Igor Bukovský

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave - Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO, Ambulancia klinickej výživy

8. 4. 2009

SPOLUPRÁCA MEDZINÁRODNÝCH ORGANIZÁCIÍ V OBLASTI MEDZINÁRODNEJ BEZPEČNOSTI

Informačno-vzdelávacie podujatie pre študentov
pri príležitosti piateho výročia vstupu Slovenskej republiky
do Európskej únie a NATO

Prednášal František Škvrnda

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave – Depozitná knižnica
NATO

9. 4. 2009

GIACOMO PUCCINI: TOSCA

DVD prezentácia opery pre členov Klubu priateľov opery SND

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Klub priateľov opery
Slovenského národného divadla, člen Medzinárodnej asociácie operných
klubov FEDORA

14. 4. 2009

AUSTRALIAN EduSUMMIT 2009

Veľtrh pracovných a študijných pobytov, prezentácia austrálskych škôl

Prednášal Patrick Kolář a Michal Šesták

Usporiadateľ: Australia Online, s.r.o.

16. 4. 2009

SALÓN U LISZTA

Slávik Slovenska

Dvadsať tretia časť programového cyklu

Peter Dvorský, garant súťaže Slávik Slovenska, riaditeľ Opery Štátneho
divadla Košice; Peter Štilicha, predseda Výkonného výboru OZ Slávik
Slovenska; Ladislav Švihel, architekt, manager; Lenka Máčiková, operná
speváčka, finalistka súťaže Slávik Slovenska; Michal Sereďič, spevák, víťaz
1. ročníka súťaže Slávik Slovenska

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne
centrum, Umelecká agentúra ABA

17. 4. – 18. 4. 2009

EUROVOĽBY NA SLOVENSKU

Konferencia

Andrea Elscheková-Matisová, Ján Figel', Róbert Hajšel, Branislav Slyško
a poslanci Európskeho parlamentu

Usporiadatelia: Zastúpenie Európskej komisie v Slovenskej republike,
Informačná kancelária Európskeho parlamentu v Slovenskej republike,
Paneurópska únia na Slovensku

21. 4. – 24. 4. 2009

EUROPEAN LIBRARY AUTOMATION GROUP

ELAG 2009 – New Tools of the Trade

Výročná konferencia európskej skupiny pre automatizáciu knižníc
Usporiadatelia: European Library Automation Group, Univerzitná
knižnica v Bratislave

21. 4. 2009

**VÝROČNÉ ŠKOLSKÉ SPRÁVY – špecifický prameň pre výskum
dejín školstva a pedagogiky**

Prednáška s prezentáciou a praktickou ukážkou súvisiacich online databáz
pre poslucháčov vysokých škôl

Prednášali Bronislava Svobodová a Petronela Bulková

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave – kabinet retrospektívnej
bibliografie

23. 4. 2009

DER LANGE GANG ÜBER DIE STATIONEN

Putovné čítanie

Účinkuje Reinhardt Kaiser-Mühlecker

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Rakúska knižnica,
Rakúske kultúrne fórum

27. 4. 2009

O KULTÚRNEJ A ETNICKEJ DIVERZITE

Cyklus projekcií filmových dokumentov pre poslucháčov FFUK

IV. časť

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Filozofická fakulta
Univerzity Komenského

28. 4. 2009

Michal Pridala: MÔJ VEĽKÝ SEN

Prezentácia piatej knihy o osudoch generálmajora letectva armády
Slovenskej republiky Michala Pridalu

Účinkoval Roman Michelko

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Vydavateľstvo Spolku
slovenských spisovateľov

29. 4. 2009

RECITÁL LUCIE BALÁŽOVEJ

Lucia Balážová – soprán, Terézia Sobeková - flauta

Eva Janigová – husle, Jaroslava Šteigerová - klarinet

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – hudobný kabinet,

Pedagogická fakulta Univerzity Komenského – Katedra hudobnej výchovy

M Á J

27. 4. – 15. 5. 2009

ŽIVOT A DIELO

GENERÁLA MILANA RASTISLAVA ŠTEFÁNKA

Výstava

Usporiadatelia: Vojenský historický ústav – Vojenské historické múzeum

Piešťany, Univerzitná knižnica v Bratislave – Depozitná knižnica NATO

4. 5. 2009

**SPOLUPRÁCA MEDZINÁRODNÝCH ORGANIZÁCIÍ
V OBLASTI MEDZINÁRODNEJ BEZPEČNOSTI**

Informačno-vzdelávacie podujatie pre študentov pri príležitosti piateho výročia vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie a NATO

Prednášal František Škvrnda

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave – Depozitná knižnica NATO

5. 5. 2009

VÝROČNÉ ŠKOLSKÉ SPRÁVY – špecifický prameň pre výskum dejín školstva a pedagogiky

Prednáška s prezentáciou a praktickou ukážkou súvisiacich online databáz pre poslucháčov vysokých škôl

Prednášali: Bronislava Svobodová a Petronela Bulková

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave – kabinet retrospektívnej bibliografie

6. 5. 2009

PITTSBURSKÁ DOHODA A JEJ VÝZNAM V SLOVENSKÝCH DEJINÁCH

Z prednáškového cyklu Slovenské dejiny v 20. storočí

Prednášal Róbert Letz

Usporiadateľ: Filozofická fakulta Univerzity Komenského

6. 5. 2009

MILAN RASTISLAV ŠTEFÁNIK – DIPLOMAT

Prezentácia o veľikánovi slovenskej diplomacie pri príležitosti 90. výročia jeho tragickej smrti

Z cyklu Veľkí diplomati Slovenska

Miroslav Musil, Diplomatické múzeum

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Depozitná knižnica NATO, Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky – Diplomatické múzeum

12. 5. – 13. 5. 2009

EUROPEANA LOCAL TECHNICAL WORKSHOPS

Training Europeana Local partners in the installation, configuration and population of repositories and in the extraction and normalization of metadata for contribution to Europeana

Usporiadateľ: EEA, s.r.o.

12. 5. 2009

NEW WRITING IN BRITISH THEATRE TODAY

NOVÉ PÍSANIE V SÚČASNOM BRITSKOM DIVADLE

Prednášal Aleks Sierz (UK), kritik, teoretik a publicista, jedna z najvýznamnejších osobností teórie súčasnej drámy

Podujatie v rámci 5. ročníka festivalu inscenácií súčasnej slovenskej a svetovej drámy New drama 2009

Usporiadateľ: Divadelný ústav Bratislava

13. 5. 2009

MILAN RASTISLAV ŠTEFÁNIK – VOJAK

Prednáška o vojnových zásluhách generála M. R. Štefánika pri príležitosti 90. výročia jeho tragickej smrti

Prednášali Marián Hronský, Marek Meško

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Depozitná knižnica NATO, Vojenský historický ústav

14. 5. 2009

**ŠKOLSKÉ KNIŽNICE AKO INFORMAČNÉ
A KULTÚRNE CENTRÁ ŠKÔL**

3. medzinárodná konferencia

Usporiadateľ: Slovenská pedagogická knižnica

14. 5. 2009

GIUSEPPE VERDI: GIOVANNA d'ARCO

DVD prezentácia opery pre členov Klubu priateľov opery SND

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Klub priateľov opery Slovenského národného divadla, člen Medzinárodnej asociácie operných klubov FEDORA

18. 5. – 5. 6. 2009

KAFKA

Výstava obrazov Jána Mózera a Petra Mózera

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum

18. 5. 2009

VEREJNÝ ODPOČET plnenia prioritných úloh UKB za rok 2008

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave

20. 5. 2009

MILAN RASTISLAV ŠTEFÁNIK – CESTOVATEĽ

Prezentácia o cestovateľských výpravách M. R. Štefánika

Miroslav Musil, Diplomatické múzeum

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Depozitná knižnica NATO, Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky – Diplomatické múzeum

21. 5. 2009

VZDIALENÉ BLÍZKE OSUDY, Príbeh Švajčiarska

Siedma časť programového cyklu záštitou a za účasti Jeho Excelencie Josefa Areggera, veľvyslanca Švajčiarska v Slovenskej republike

Ivan Lehotský, teológ; Jozef Herczeg, podnikateľ; Milan Karvaš, vedec a podnikateľ; Rastislav Pavlikovský, hokejista; Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Veľvyslanectvo Švajčiarska v Slovenskej republike, Umelecká agentúra ABa

26. 5. 2009

NOVÝ PREKLAD SVÄTÉHO PÍSMA s komentármi Jeruzalemskej biblie

Pocť slovenskému biblistovi Antonovi Botekovi (1911 – 1992)

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Provincielát Spoločnosti Ježišovej na Slovensku, Trnavská univerzita – Teologická fakulta, Ústav biblických štúdií

27. 5. 2009

DIPLOMOVÝ KONCERT

Ivana Ecetová – spev

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – hudobný kabinet,
Pedagogická fakulta Univerzity Komenského – Katedra hudobnej výchovy

29. 5. 2009

ABSOLVENTSKÝ KONCERT

Magdaléna Kollerová, Izabela Malašenkova – klavír

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – hudobný kabinet
Základná umelecká škola, Exnárova ul., Bratislava

29. 5. 2009

SALÓN U LISZTA

Portréty a spomienky

Dvadsať štvrtá časť programového cyklu spojená s prezentáciou kníh o M. Kráľovičovej a E. Kristínovej a autogramiádou; Mária Kráľovičová, herečka; Eva Kristinová, herečka; Ján Čomaj, spisovateľ, publicista; Milan Polák, spisovateľ, publicista

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

J Ú N

1. 6. – 20. 6. 2009

**LOKALITY SVETOVÉHO PRÍRODNÉHO DEDIČSTVA
UNESCO NA SLOVENSKU**

Výstava fotografií

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO, Pamiatkový úrad Slovenskej republiky

2. 6. 2009

Mira Nábělková: SLOVENČINA A ČEŠTINA V KONTAKTE

Prezentácia knihy o vývoji slovensko-českých a česko-slovenských jazykových vzťahov v kultúrno-spoločenských súvislostiach spojená s autogramiádou

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied

3. 6. 2009

DIPLOMOVÝ KONCERT

Veronika Dobříková - spev

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum

8. 6. – 10. 6. 2009

BRATISLAVSKÉ BIBLIOGRAFICKÉ DNI 2009

Cyklický knihovnícky seminár v rámci projektu KIS3G

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Slovenská národná knižnica, Martin

11. 6. 2009

MICHAIL BARYŠNIKOV: DON QUIJOTE DE LA MANCHA

DVD prezentácia baletu pre členov Klubu priateľov opery SND

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave; Klub priateľov opery Slovenského národného divadla, člen Medzinárodnej asociácie operných klubov FEDORA

11. 6. 2009

SUISEKI A JAPONSKÝ DREVOREZ

4. ročník výstavy Slovenskej asociácie suiseki s medzinárodnou účasťou

Usporiadatelia: Slovenská asociácia suiseki, Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum

24. 6. 2009

SALÓN U LISZTA

Bol som pri tom

Dvadsať piata časť programového cyklu

Rudolf Schuster, štátnik, spisovateľ; Eugen Labanič, riaditeľ Slovenského technického múzea v Košiciach

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

25. 6. 2009

SOCHA A OBJEKT XIV.

Slávnostné otvorenie 14. ročníka medzinárodnej výstavy

Súčasť programu – premiérové uvedenie koncertnej skladby

Petra Machajdika „Anusha“ v podaní komorného kvarteta vedeného autorom

Usporiadatelia: Agentúra Artlines, Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Mestská časť Bratislava – Staré Mesto

SOCHA A OBJEKT XIV.

Expozície v rámci 14. ročníka medzinárodnej výstavy

Usporiadatelia: Agentúra Artlines, Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Mestská časť Bratislava – Staré Mesto

Názov: **BULLETIN UNIVERZITNEJ KNIŽNICE
V BRATISLAVE č. 1/2009**

Vydala: Univerzitná knižnica v Bratislave

Zodpovedný redaktor: Mgr. Tatiana Popová

Redakčná rada: Mgr. Mária Džavíková, Mgr. Kamila Fircáková,
PhDr. Dagmar Kleinová, Mgr. Tatiana Popová,
PhDr. Lýdia Sedláčková

Jazykový redaktor: PhDr. Júlia Dvorská

Rok vydania: 2009

Tlač: Univerzitná knižnica v Bratislave